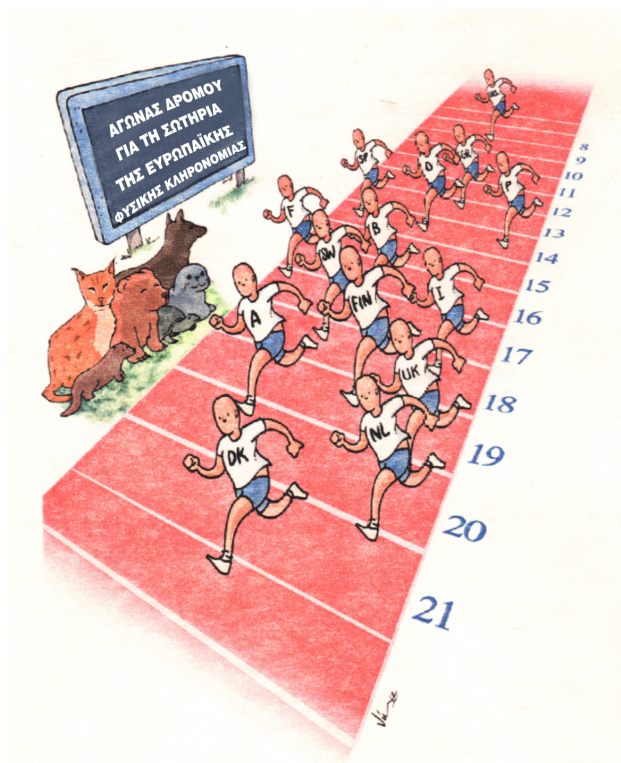

ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Μια ευρωπαϊκή συνοπτική αναφορά
για την εφαρμογή της
Οδηγίας των Οικότοπων

Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής του WWF
Ιούνιος 2001

**Ένας αγώνας δρόμου για την σωτηρία της
ευρωπαϊκής φυσικής κληρονομιάς**

**Μια ευρωπαϊκή συνοπτική αναφορά για
την εφαρμογή της
Οδηγίας των Οικότοπων**

Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής του WWF

Ιούνιος 2001

Ευχαριστίες

Το γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής του WWF (WWF EPO) θα ήθελε να ευχαριστήσει τα παρακάτω άτομα για την συνεισφορά τους στη συγγραφή αυτής της αναφοράς:

Τον Julian Scola (WWF-EPO) για τη συνεισφορά του στον σχεδιασμό του προγράμματος αυτού, την Sandra Jen για τα σχόλια και την συμμετοχή στη σύνθεση των αποτελεσμάτων και την Saskia Richartz για την επιμέλεια της σύνθεσης.

Τις Jodi Newcombe, Clare Coffey και Karen Shaw από το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Πολιτικής (IEEP) για την επιμέλεια των εθνικών αναφορών, τη σύνταξη της τελικής σύνθεσης και την συνεισφορά στον σχεδιασμό του προγράμματος.

Οι εθνικές αναφορές συντάχθηκαν από και με την βοήθεια των:

Christoph Walder, WWF Αυστρία, Luc Dries και Cathy Avai, WWF Βέλγιο, Ulf Gjoel Sorensen WWF Δανία, Jari Luukonen και Mikko Pitkänen, WWF Φινλανδία, Christine Sourd, WWF Γαλλία και Skaurine Belier, Φύση της Αλσατίας, Jörg Schmiedel, Büro für Lkaischaftsplanung und Umweltberatung, Frank Mörschel, WWF Γερμανία και Alfred Schumm, Πρόγραμμα Βαλτικής Θάλασσας του WWF, Θεοδότα Νάντσου και Παναγιώτα Μαραγκού, WWF Ελλάδα, Patrick Crushell, Irish Peatl και Conservation Council, Fulvio Cerfolli, Fabrizio Bulgarini, Isabella Pratesi και Sara Fioravanti, WWF Ιταλία, Gijs Kuneman, Stichting Natuur en Milieu και Eduard Osiek, BirdLife Ολλανδίας, Helena Freitas, Liga para a Proteccao da Natureza, Susana Requena, WWF Ισπανία, Staffan Danielsson, WWF Σουηδία, Dave Burges και Jan Brown, WWF Μεγάλη Βρετανία, Malachy Campbell WWF Βόρεια Ιρλανδία και Alistair Davison, WWF Σκωτία.

Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Ομάδα για το Χώρο και τα Είδη του WWF. Το συντονισμό του προγράμματος ανέλαβε η Sandra Jen.

Το Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής του WWF ευχαριστεί ιδιαίτερα για την οικονομική υποστήριξη την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και όλες τις εθνικές οργανώσεις του WWF που συνεισέφεραν στην χρηματοδότηση αυτού του προγράμματος, ειδικά τα WWF Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία και Μεγάλη Βρετανία.

Μετάφραση κειμένου στα ελληνικά: Ιουλία Σιώρη, Ελίνα Χατζηδημητρίου

Επιμέλεια ελληνικού κειμένου: Παναγιώτα Μαραγκού

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Μάριος Βόντας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
2.1	Ανασκόπηση της εφαρμογής της Οδηγίας για τους Οικότοπους: η συνεισφορά του WWF	9
2.2	Μεθοδολογία βαθμολόγησης.....	9
2.3	Η ιδέα του «αγώνα δρόμου».....	11
3	Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ	12
3.1	Νομικές παράμετροι της εφαρμογής	12
3.1.1	Μεταφορά στην εθνική νομοθεσία	12
3.1.2	Καταγγελίες εν εξελίξει σε ευρωπαϊκό επίπεδο.....	13
3.1.3	Ανταπόκριση των κρατών-μελών στις καταγγελίες	15
3.2	Προστασία των οικοτόπων και των ειδών.....	16
3.2.1	Επάρκεια των εθνικών προτάσεων για το δίκτυο Natura 2000.....	16
3.2.2	Επάρκεια των διαχειριστικών μέτρων	17
3.2.3	Προστασία ειδών στην περιοχή φυσικής εξάπλωσής τους.....	19
3.2.4	Συμπληρωματικά μέτρα.....	20
3.3	Θέτοντας τα σχέδια σε εφαρμογή	21
3.3.3	3.3.1 Χρηματοδότηση	21
3.3.4	3.3.2 Πληροφόρηση και ενημέρωση	23
3.3.5	3.3.3 Συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων	24
3.4	Ένα βελτιωμένο πολιτικό κλίμα;.....	25
4	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	27
5	ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	29

1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μετά από ένα αργό ξεκίνημα, ο «αγώνας δρόμου» για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τους Οικότοπους έχει πραγματικά αρχίσει. Παρόλο που οι αρχικές προθεσμίες έχουν ως τώρα παραβιαστεί από τις περισσότερες, αν όχι όλες, τις χώρες-μέλη υπάρχουν ενδείξεις ότι η διαδικασία εφαρμογής έχει επιταχυνθεί σε πολλά από αυτά.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στο άρθρο 17 της Οδηγίας των Οικότοπων, απαιτείται από τα κράτη-μέλη να καταθέτουν, κάθε έξι χρόνια, εθνικές αναφορές στην Επιτροπή για την εφαρμογή των μέτρων που έχουν λάβει σύμφωνα με την Οδηγία. Η πρώτη σειρά εθνικών αναφορών αναμενόταν να κατατεθεί τον Σεπτέμβριο 2001.

Το WWF συμμετέχει ενεργά στην εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους σε ολόκληρη την Ε.Ε., δουλεύοντας με τη διαδικασία του δικτύου Natura 2000 σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Το 2000, η ομάδα του WWF για τους Οικότοπους και τα Είδη αποφάσισε να χρησιμοποιήσει αυτή την εμπειρία, αξιολογώντας το καθεστώς εφαρμογής της Οδηγίας. Στόχος ήταν να γίνει μία αντικειμενική αξιολόγηση της προόδου κάθε κράτους μέλους έως το μέσο του 2001, η οποία θα αποτελούσε ένα «στιγμιότυπο» κοινοτικής εμβέλειας για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της Οδηγίας έως σήμερα. Η πρόοδος παρουσιάζεται ως ένας αγώνας δρόμου μήκους 30 χλμ. για τη σωτηρία των πιο απειλούμενων ειδών και οικοτόπων της Ευρώπης.

Η αξιολόγηση δείχνει ότι ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς, καθώς πολλά από τα κράτη-μέλη δεν έχουν διανύσει ακόμα ούτε τη μισή διαδρομή¹ σε έναν αγώνα δρόμου που ξεκίνησε το 1992. Ακόμα και η Δανία που «προηγείται» έχει καλύψει μόλις τα δύο τρίτα της διαδρομής.

- Το πρώτο εμπόδιο – η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας κάθε χώρας μέλους με την Οδηγία – θα έπρεπε θεωρητικά να έχει ολοκληρωθεί από το 1994. Όμως, το πρώτο αυτό βήμα παραμένει εκκρεμές στις περισσότερες χώρες. **Συγκεκριμένες αδυναμίες παρατηρούνται στις διατάξεις για τη διαχείριση των περιοχών (Άρθρο 6), καθώς όλα σχεδόν τα κράτη μέλη δεν έχουν μεταφέρει επαρκώς το συγκεκριμένο άρθρο στην εθνική τους νομοθεσία.** Επιπλέον αδυναμίες σχετίζονται με τη λήψη μέτρων για την προστασία των ειδών σε ολόκληρη την περιοχή εξάπλωσής τους (Άρθρα 12-16). Παρόλα αυτά, σε ορισμένες περιπτώσεις, νέοι νόμοι αναπτύσσονται ή υιοθετούνται για να υποστηρίξουν την Οδηγία. **Στη Γαλλία, ύστερα από σημαντικά αρχικά προβλήματα και αργοπορίες, είναι πιθανό να υιοθετηθεί σύντομα ένας νέος νόμος για την εφαρμογή της Οδηγίας, ενώ είναι υπό διαμόρφωση μία ολοκληρωμένη σειρά διαχειριστικών σχεδίων (document d'objectif), τα οποία θα ολοκληρωθούν έως το 2004.** Στην Ολλανδία σχεδιάζεται επίσης ένας νέος νόμος για τη ενσωμάτωση των διατάξεων του Άρθρου 6 της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία.
- **Εις βάρος των περισσότερων κρατών μελών εκκρεμούν καταγγελίες που αφορούν είτε στην ανεπαρκή ή μη ολοκληρωμένη ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία ή στην καταπάτησή της.** Οι υποθέσεις σχετίζονται με τη λήψη μέτρων για την προστασία των περιοχών Natura 2000 ή το γεγονός ότι τα κράτη-μέλη έχουν καταθέσει ελλιπείς καταλόγους περιοχών προς ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, παρόλο που η προθεσμία υποβολής προτάσεων της Οδηγίας (που είχε οριστεί για το 1995) έχει περάσει. Επίσης, υπάρχουν υποθέσεις που σχετίζονται με την αδυναμία προστασίας ειδών όπως της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα, εκτός του δικτύου Natura 2000.
- Οι προσπάθειες για την προστασία ειδών εκτός των περιοχών Natura 2000, φαίνεται ότι βρίσκονται σε πολύ αρχικό στάδιο. **Μόνο τέσσερα κράτη-μέλη θεωρείται ότι έχουν εγκαταστήσει τα απαιτούμενα συστήματα για την προστασία και επιστημονική παρακολούθηση (monitoring) των ειδών.** Ακόμα και όταν η νομοθεσία για την

¹ Σύμφωνα με το σύστημα βαθμολόγησης που χρησιμοποιείται στην παρούσα αναφορά

προστασία είναι καλή, η εφαρμογή της και η παρακολούθηση θεωρείται συχνά αδύναμη. Τίθεται επίσης θέμα «εξαιρέσεων» στην εφαρμογή της προστασίας των ειδών, όπως για παράδειγμα στη Φινλανδία και την Ελλάδα.

- Όσον αφορά το δίκτυο Natura 2000, μόνο λίγα κράτη-μέλη έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία επιλογής περιοχών και έχουν καταθέσει ολοκληρωμένους καταλόγους στην Επιτροπή. **Η διαδικασία καθυστερεί ακόμη περισσότερο με την περαιτέρω αναβολή του δεύτερου κύκλου βιογεωγραφικών σεμιναρίων.** Το θέμα της συνολικής συνοχής του δικτύου Natura 2000 συνεχίζει να είναι προβληματικό. **Θεωρείται επίσης, ότι οι θαλάσσιες περιοχές δεν αντιπροσωπεύονται επαρκώς,** ιδιαίτερα στην Ελλάδα, την Ιταλία και τη Μεγάλη Βρετανία, **με αρνητικές επιπτώσεις για τα θαλάσσια είδη.** Σε πολλά κράτη-μέλη θεωρείται ότι οικονομικά συμφέροντα επηρεάζουν τους προτεινόμενους καταλόγους περιοχών, παρόλο που το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει εκδώσει σχετική καταδικαστική απόφαση.
- Εντωμεταξύ, **οι προτεινόμενες προς ένταξη στο δίκτυο Natura 2000 περιοχές δεν απολαμβάνουν την προστασία που απαιτείται,** παρ' όλες τις σημαντικές καθυστερήσεις στη διαδικασία. Στη Μεγάλη Βρετανία, από τη στιγμή που μια περιοχή συμπεριληφθεί στον προτεινόμενο κατάλογο, προστατεύεται σε επίπεδο σχεδιασμού το ίδιο αυστηρά όπως και μια πλήρως χαρακτηρισμένη περιοχή. Το WWF πιστεύει ότι και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη θα έπρεπε να προχωρήσουν σε ανάλογες νομοθετικές δεσμεύσεις.
- Παρόλη αυτή την δυσάρεστη εικόνα, **από το 1999 έχουν προστεθεί σημαντικοί αριθμοί νέων περιοχών στους καταλόγους** της Αυστρίας, του Βελγίου, της Φινλανδίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Αναμένονται αποφάσεις για επιπλέον περιοχές και σε άλλα κράτη μέλη.
- Απαιτείται όμως επιπλέον έρευνα και παρακολούθηση των ευρωπαϊκών οικοτόπων και ειδών, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η πρόοδος. Η έρευνα ή/και η **επιστημονική παρακολούθηση χαρακτηρίζεται ως περιορισμένη** σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων του Βελγίου, της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Πορτογαλίας και της Σουηδίας. **Τα στοιχεία που συλλέγονται μέσω διαφόρων προγραμμάτων LIFE συμβάλλουν στην παρακολούθηση και την έρευνα,** αλλά αυτά τα προγράμματα περιορίζονται σε λίγα κράτη μέλη.
- Οι προσπάθειες που γίνονται για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, ώστε να τονιστούν η σημασία και τα πιθανά κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη της Οδηγίας των Οικότοπων, δεν επαρκούν. **Σε κάποια κράτη μέλη οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να ενημερωθούν τα εμπλεκόμενα μέρη είναι αμελητέες,** όπως για παράδειγμα στην Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Οικονομικά συμφέροντα εντός των κρατών-μελών, συχνά λειτουργούν ανασταλικά επηρεάζοντας έτσι την επιλογή των προτεινόμενων περιοχών για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, παρόλη την αντίθετη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Τελικά, η επιτυχία της εφαρμογής της Οδηγίας θα εξαρτηθεί από τη συνοχή και τη στρατηγική προσέγγισής της σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχουν, όχι μόνο σημαντικές εθνικές και περιφερειακές διαφορές στην προσέγγιση που υιοθετείται κατά την εφαρμογή, αλλά **συχνά παρατηρείται και πλήρης αποτυχία στο να εξασφαλιστεί ότι άλλοι τομείς, ιδιαίτερα η βιομηχανία, η γεωργία και η αλιεία, θα συμμετάσχουν στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, αντί να τους υπονομεύουν.** Η ενσωμάτωση των υποχρεώσεων της Οδηγίας στη τομεακή νομοθεσία και στον χωροταξικό σχεδιασμό των χρήσεων γης, πολύ συχνά παραβλέπεται από τα κράτη-μέλη.

Χάρη στις πιέσεις της Επιτροπής, των κρατικών υπηρεσιών και των περιβαλλοντικών οργανώσεων, κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην εφαρμογή της Οδηγίας των Οικότοπων. Καθώς όμως μελλοντικά αναμένονται ακόμα μεγαλύτερες προκλήσεις, είναι ακόμη πιο σημαντικό να παρακολουθείται στενά και σταθερά

η εφαρμογή, έτσι ώστε να μπορέσουν να εντοπιστούν και να συμπληρωθούν πιθανά κενά. Σύμφωνα με το Άρθρο 17 της Οδηγίας, οι εθνικές αναφορές των κρατών μελών πρέπει να αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία για την παρακολούθηση της προόδου και τη «σκιαγράφηση» μελλοντικών προκλήσεων. Μόνον όταν επιτευχθεί το «ικανοποιητικό καθεστώς διατήρησης» για την φυσική κληρονομιά της Ευρώπης, θα είναι σίγουρο ότι ο «αγώνας δρόμου» θα έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία.

Το WWF και οι συνεργάτες του παρουσιάζουν την πρόοδο, ως προς την εφαρμογή της Οδηγίας, σαν έναν «αγώνα δρόμου». **Όσο περισσότερο διαρκεί αυτός ο «αγώνας δρόμου», τόσο οι οικοτόποι και τα είδη παραμένουν εκτεθειμένα στις πιέσεις της σύγχρονης κοινωνίας.** Όπως αναγνωρίζεται από την Επιτροπή στην πρόσφατη επικοινωνία της σε σχέση με τα Σχέδια Δράσης για την Βιοποικιλότητα, «σε παγκόσμιο επίπεδο ένα σύνολο 11.046 ειδών φυτών και ζώων αντιμετωπίζουν την απειλή της εξαφάνισης στο εγγύς μέλλον, στις περισσότερες περιπτώσεις λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων²». Ο κίνδυνος εξαφάνισης κι άλλων ειδών και οικοτόπων είναι μεγάλος στην Ευρώπη, μία περιοχή όπου τα φυσικά, παρθένα οικοσυστήματα είναι σπάνια και κατακερματισμένα και κατά συνέπεια συνιστούν «ένα ιδιαίτερο λόγο ανησυχίας σε πολλές περιοχές της Ευρώπης³». Για να μειωθεί ο κίνδυνος περαιτέρω απωλειών, θα πρέπει τα κράτη-μέλη να δώσουν μεγαλύτερο πολιτικό βάρος στην εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους. Χρειάζεται να δημιουργήσουν και να διαχειριστούν ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό δίκτυο Natura 2000, να προστατεύσουν τα είδη σε ολόκληρη την επικράτειά τους, και να ενσωματώσουν τους στόχους της Οδηγίας σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό, η εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους θα συνεισφέρει σημαντικά στην αειφορική ανάπτυξη.

² Επικοινωνία της Επιτροπής με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε σχέση με τα Σχέδια Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στους τομείς της Διατήρησης των Φυσικών Πόρων, της Γεωργίας, της Αλιείας και της Ανάπτυξης και Οικονομικής Συνεργασίας, COM 2001/162 final.

³ Το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην αρχή του αιώνα, Environmental assessment report no.2, European Environment Agency, Κοπεγχάγη, 1999.

Ευρωπαϊκή συνοπτική αναφορά του WWF για το καθεστώς εφαρμογής της Οδηγίας για τους Οικότοπους
«Αγώνας δρόμου» για την προστασία της Ευρωπαϊκής Φυσικής Κληρονομιάς

	Νομική εφαρμογή			Υποσύνολο	Προστασία οικότοπων και ειδών				Υποσύνολο	Εφαρμογή των Σχεδίων			Υποσύνολο	ΤΕΛΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ
Κράτος μέλος της Ε.Ε.*	Μεταφορά	Καταγγελίες	Ανταπόκριση	(Μέγιστο 9 βαθμοί)	Natura 2000		Προστασία ειδών	Συμπληρωματικά μέτρα	(Μέγιστο: 12 βαθμοί)	Χρηματοδότηση	Ενημέρωση & ευαισθητοποίηση	Συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων	(Μέγιστο: 9 βαθμοί)	(Μέγιστο: 30 βαθμοί)
					Εθνικός κατάλογος	Μέτρα διαχείρισης								
Αυστρία	2	2	3	7	2	1	1	2	6	2	2	2	6	19
Βέλγιο	1	2	2	5	2	1	2	1	6	2	2	1	5	16
Δανία	2	3	2	7	2	1	2	2	7	3	2	2	7	21
Φινλανδία	2	1	2	5	2	1	2	2	7	1	2	3	6	18
Γαλλία	1	1	1	3	2	3	2	1	8	1	1	1	3	14
Γερμανία	1	1	1	3	1	1	2	2	6	1	1	2	4	13
Ελλάδα	1	2	2	5	2	1	1	1	5	1	1	0	2	12
Ιρλανδία	1	1	0	2	1	1	0	1	3	1	1	1	3	8
Ιταλία	2	2	1	5	2	2	1	2	7	2	2	1	5	17
Ολλανδία	2	2	3	7	3	2	2	2	9	1	1	2	4	20
Πορτογαλία	1	1	2	4	2	1	1	1	5	1	1	2	4	13
Ισπανία	2	1	2	5	2	0	1	1	4	2	1	1	4	13
Σουηδία	2	3	2	7	2	1	2	1	6	1	1	2	4	17
Μεγάλη Βρετανία	2	2	2	6	2	1	2	2	7	2	2	2	6	19

* Το Λουξεμβούργο δεν περιλήφθηκε σε αυτή τη μελέτη

2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρώπη διαθέτει ένα ποικιλόμορφο και εντυπωσιακό σύνολο ειδών και οικοσυστημάτων, φυσικών και επηρεασμένων από τον άνθρωπο. Μεγάλο μέρος της Ευρώπης είναι πυκνοκατοικημένο και βιομηχανοποιημένο. Αναπόφευκτα, το γεγονός αυτό ασκεί σημαντικές πιέσεις στη φυσική μας κληρονομιά. Σχεδόν όλοι οι τύποι οικοτόπων της Ε.Ε. έχουν υποστεί μεγάλες απώλειες κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Πάνω από τα δύο τρίτα των υπαρχόντων τύπων οικοτόπων θεωρούνται απειλούμενα και ένα υψηλό ποσοστό των ειδών που ζουν εντός της Ε.Ε. απειλούνται με εξαφάνιση. Εξήντα τέσσερα ενδημικά φυτά της Ευρώπης έχουν εξαφανιστεί από το φυσικό τους περιβάλλον και το τριάντα οκτώ τοις εκατό (38%) της ορνιθοπανίδας της Ε.Ε. απειλείται με εξαφάνιση στο εγγύς μέλλον, στις περισσότερες περιπτώσεις εξ' αιτίας ανθρώπινων δραστηριοτήτων⁴. Σε έναν αγώνα δρόμου ενάντια στον χρόνο, απαιτούνται άμεσες και ουσιαστικές προσπάθειες, έτσι ώστε να διασωθεί η ευρωπαϊκή φυσική κληρονομιά από την υποβάθμιση και την καταστροφή.

Το φυσικό περιβάλλον απειλείται από την αστικοποίηση, τις συγκοινωνιακές υποδομές, την εντατικοποίηση ή την εγκατάλειψη της γεωργίας, τις υδατοκαλλιέργειες και την υπεραλίευση, τη ρύπανση, και την εισαγωγή ξενικών ειδών. Για παράδειγμα, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (Ε.Ο.Π.) υπολογίζει ότι το μέγεθος των αστικών κέντρων πιθανόν να αυξηθεί κατά 5-8% μεταξύ του 1990-2010, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα⁵ νέες συγκοινωνιακές υποδομές αναμένεται να καταλάβουν 12.500 τ.χλμ. Πολλοί από τους σημαντικότερους οικοτόπους της Ευρώπης είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι σε αυτές τις πιέσεις επειδή είναι ήδη μικροί και κατακερματισμένοι. Αυτό αναπόφευκτα αποτελεί μεγάλη πρόκληση για εδραία είδη ή είδη που κινούνται αργά, τα οποία πιθανά αδυνατούν να μετακινηθούν μεταξύ των εναπομεινάντων τμημάτων του οικοτόπου τους. Μία αναφορά της IUCN το 1999⁶, υπολογίζει ότι 198 τύποι οικοτόπων που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας απειλούνται από την εντατικοποίηση γεωργικών δραστηριοτήτων και 26 κινδυνεύουν από την παύση παραδοσιακών δραστηριοτήτων. Όσον αφορά το θαλάσσιο περιβάλλον, η παρατεταμένη έντονη αλιευτική πίεση που ασκείται από τα κοινοτικά σκάφη και η υπερβολική αλιευτική ικανότητα έχει οδηγήσει σε δραματική μείωση των ιχθυοποθεμάτων, μερικά από τα οποία κινδυνεύουν με κατάρρευση.

Η Οδηγία της Ε.Ε. (92/43) για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας – η Οδηγία των Οικοτόπων – σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικοτόποι και τα είδη της Ευρώπης. Το προφανέστερο μέτρο είναι η δημιουργία ενός δικτύου Περιοχών (τόπων) Κοινοτικής Σημασίας (Sites of Community Importance - SCIs) (Άρθρα 3 και 4). Το δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει επίσης και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Special Protection Areas - SPAs) που έχουν σχεδιαστεί στο πλαίσιο της Κοινοτικής Οδηγίας για τα Πουλιά. Η Οδηγία των Οικοτόπων θέτει αυστηρές διαδικασίες, οι οποίες πρέπει να παρακολουθούνται, όταν εξετάζονται οι πιθανές επιπτώσεις της οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 (Άρθρο 6), και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την αποκατάσταση ή/ και τη διατήρησή τους σε «ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης» (Άρθρο 3).

Εκτός από τα παραπάνω μέτρα προστασίας που αφορούν τις περιοχές, η Οδηγία υποχρεώνει επίσης, τα κράτη μέλη να βελτιώνουν την «οικολογική συνοχή» του δικτύου Natura 2000, εξασφαλίζοντας ότι η χωροταξική πολιτική χρήσεων γης, προστατεύει κάποια κύρια

⁴ Επικοινωνία της Επιτροπής με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε σχέση με τα Σχέδια Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στους τομείς της Διατήρησης των Φυσικών Πόρων, της Γεωργίας, της Αλιείας και της Ανάπτυξης και Οικονομικής Συνεργασίας, COM 2001/162 final.

⁵ *Το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην αρχή του αιώνα*, Environmental assessment report no.2, European Environment Agency, Κοπεγχάγη, 1999.

⁶ IUCN, 1999 - *Background study for the development of IUCN policy on agriculture and biodiversity*. Συντονιστής: P. Nowicki, Wye College, University of London.

χαρακτηριστικά εντός και εκτός των προστατευόμενων περιοχών, ειδικά στους τόπους όπου λειτουργούν ως διάδρομοι ή ενδιάμεσοι σταθμοί μεταξύ των περιοχών (Άρθρο 10). Η Οδηγία δημιουργεί ένα σύστημα για την προστασία της πανίδας και της χλωρίδας εκτός των προστατευόμενων περιοχών (Άρθρα 12 έως 16) και γενικά προωθεί την αειφορική διαχείριση της υπαίθρου, αναγνωρίζοντας τον ρόλο ορισμένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην διαχείριση της βιοποικιλότητας. Η Οδηγία αναγνωρίζεται συνεπώς, ως ένα σημαντικό εργαλείο για να αναχαιτιστεί η απώλεια της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη, η επιτυχία της όμως, εξαρτάται από τα κράτη-μέλη που θα την εφαρμόσουν. Εν κατακλείδι, απαιτείται πολιτική στήριξη για την καλύτερη δυνατή εφαρμογή της Οδηγίας των Οικότοπων.

2.1 Ανασκόπηση της εφαρμογής της Οδηγίας για τους Οικότοπους: η συνεισφορά του WWF

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που ορίζεται από το Άρθρο 17 της Οδηγίας των Οικότοπων, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κάθε έξι χρόνια, να υποβάλουν στην Επιτροπή εθνικές αναφορές, όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων της Οδηγίας. Η προθεσμία για την πρώτη σειρά αναφορών έληγε τον Ιούνιο 2000, αν και η ημερομηνία άλλαξε με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα κράτη-μέλη είχαν διορία έως τον Σεπτέμβριο 2001 για να καταθέσουν τις αναφορές αυτές.

Εως τον Ιανουάριο του 2002 μόνο τέσσερα κράτη-μέλη (Γερμανία, Ελλάδα, Μεγάλη Βρετανία και Σουηδία) είχαν υποβάλλει αναφορά σχετικά με την πορεία υλοποίησης της Οδηγίας των Οικότοπων (Άρθρο 17).

Σημείωση του WWF Ελλάς

Το WWF έχει συμμετάσχει ενεργά στην εφαρμογή της Οδηγίας των Οικότοπων σε όλη την Ε.Ε. Έχει λάβει μέρος στην διαδικασία ανάπτυξης του δικτύου Natura 2000 σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε τοπικό επίπεδο το WWF έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες με στόχο τον καθορισμό, τη διαχείριση, την προστασία συγκεκριμένων περιοχών και την παρακολούθηση της ενσωμάτωσης των κυριότερων διατάξεων της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία. Η ιδιαίτερη εμπειρία και τεχνογνωσία των ανθρώπων του WWF που εργάζονται για την προστασία της φύσης στην Ευρώπη, συγκεντρώνεται στην *Ευρωπαϊκή Ομάδα για το Χώρο και τα Είδη*, η οποία από το 1997 αγωνίζεται με σθένος για την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας.

Το 2000, η *Ευρωπαϊκή Ομάδα για το Χώρο και τα Είδη* του WWF αποφάσισε να αξιοποιήσει αυτή την εμπειρία προχωρώντας σε μία αξιολόγηση για την εφαρμογή της Οδηγίας. Στόχος αυτής της προσπάθειας ήταν η αντικειμενική αξιολόγηση της προόδου του κάθε κράτους μέλους μέχρι και το πρώτο εξάμηνο του 2001, έτσι ώστε να παρουσιαστεί ένα «φωτογραφικό στιγμιότυπο» της επιτυχίας εφαρμογής της Οδηγίας σε όλη την Ε.Ε. μέχρι σήμερα. Η ομάδα επεξεργάστηκε τις εθνικές αναφορές βάσει ερωτήσεων που τέθηκαν για να αξιολογηθεί η απόδοση κάθε κράτους μέλους, σε σχέση με τις διαφορετικές παραμέτρους της Οδηγίας. Ο απώτερος σκοπός ήταν να παραχθεί μία εθνική βαθμολογία που θα αντικατοπτρίζει την πρόοδο εφαρμογής της Οδηγίας στην Ευρώπη, ενώ παράλληλα θα χρησιμεύσει και ως μέτρο σύγκρισης με τα αποτελέσματα των επίσημων αναφορών των χωρών μελών.

2.2 Μεθοδολογία βαθμολόγησης

Η αναφορά αυτή βασίζεται σε ένα ερωτηματολόγιο που προσπαθεί να αξιολογήσει την απόδοση κάθε κράτους μέλους, όσον αφορά τις διαφορετικές παραμέτρους της Οδηγίας των Οικότοπων. Το ερωτηματολόγιο καλούσε σε κάθε κράτος-μέλος τις εθνικές οργανώσεις του WWF και τις άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, να αξιολογήσουν δέκα διαφορετικές παραμέτρους της εφαρμογής. Η πρόοδος κάθε κράτους βαθμολογείται, σε κάθε περίπτωση, μεταξύ μηδέν και τρία. Έτσι συνολική βαθμολογία τριάντα βαθμών υποδεικνύει πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας, ενώ το μηδέν αντιστοιχεί σε πλήρη αποτυχία εφαρμογής. Οι δέκα ερωτήσεις υπάγονται στις τρεις βασικές θεματικές ενότητες που

περιγράφονται παρακάτω. Ένα ακριβές αντίγραφο του ερωτηματολογίου παρατίθεται στο τέλος της αναφοράς.

Νομικές παράμετροι της εφαρμογής

Οι ερωτήσεις αυτές θίγουν θέματα που σχετίζονται με την ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία και τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις της. Οι σχετικές ερωτήσεις ήταν οι:

- *Σε τι βαθμό έχει ενσωματωθεί η Οδηγία των Οικότοπων στο εθνικό ή περιφερειακό δίκαιο;*
- *Πόσο σημαντικές είναι οι καταγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκκρεμούν κατά της χώρας σας;*
- *Πόσο επαρκή θεωρείτε την ανταπόκριση της χώρας σας στις καταγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής;*

Η προστασία των οικότοπων και των ειδών

Η Οδηγία των Οικότοπων περιγράφει δύο συμπληρωματικά συστήματα προστασίας: την ίδρυση του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού δικτύου Natura 2000, και την προστασία ειδών σε ολόκληρη την περιοχή εξάπλωσής τους. Έτσι οι σχετικές ερωτήσεις είναι:

- *Πόσο επαρκής είναι ο προτεινόμενος κατάλογος Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος για την προστασία των οικότοπων και των ειδών (Άρθρο 4 και 10);*
- *Πώς αξιολογείται η χώρα σας όσον αφορά την εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων (Άρθρο 6);*
- *Αναφορικά με την προστασία των ειδών σε ολόκληρη την περιοχή φυσικής κατανομής τους, πόσο επαρκή είναι τα μέτρα για την αυστηρή προστασία των ειδών εκτός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 (Άρθρα 12, 13, 14 και 16);*
- *Δίνει η χώρα σας αρκετή προσοχή στα συμπληρωματικά μέτρα, που αφορούν για παράδειγμα την έρευνα, τον σχεδιασμό και την επανεισαγωγή ειδών (Άρθρα 10, 11, 18, 22);*

Θέτοντας τα σχέδια σε εφαρμογή

Η αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας θα απαιτήσει επιπλέον πηγές χρηματοδότησης και την πλήρη υποστήριξη και συμμετοχή αυτών που επηρεάζονται από τις αλλαγές, π.χ. εμπλεκόμενα μέρη και το ευρύτερο κοινό. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν οι παρακάτω:

- *Αφιερώνει η χώρα σας τους απαραίτητους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την εφαρμογή της Οδηγίας;*
- *Κάνει η χώρα σας τις απαραίτητες κινήσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το δίκτυο Natura 2000 και την προστασία της βιοποικιλότητας;*
- *Κάνει η χώρα σας τις απαραίτητες κινήσεις για να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μετόχων και του ευρύτερου κοινού στη διαδικασία του δικτύου Natura 2000;*

Είναι ευρέως γνωστό ότι η εφαρμογή της Οδηγίας των Οικότοπων είναι μια δύσκολη και μακροχρόνια διαδικασία, που σε εθνικό επίπεδο συχνά προκαλεί έντονες συζητήσεις. Αυτό έχει ήδη οδηγήσει σε εκτεταμένη νομική ερμηνεία της Οδηγίας, τόσο σε επίπεδο κράτους μέλους όσο και ΕΕ, η οποία με τη σειρά της θα επηρεάσει μελλοντικά την πρόοδο της εφαρμογής. Θεωρήθηκε λοιπόν σημαντικό να σχολιαστεί από τους συμμετέχοντες η πολιτική βούληση και το γενικότερο κλίμα, όσον αφορά την εφαρμογή της Οδηγίας σε κάθε κράτος-μέλος.

Πρέπει να τονιστεί, ότι η άσκηση αυτή βασίζεται στην εμπειρία των ανθρώπων του WWF ή των συνεργαζόμενων οργανώσεων σε κάθε κράτος-μέλος. Δεν ήταν μία αυστηρά «επιστημονική» άσκηση, αν και ζητήθηκε από όσους ανταποκρίθηκαν να δικαιολογήσουν την βαθμολόγησή τους. Παρόλα αυτά, πιστεύουμε ότι τελικά δίνει ένα σαφές και ακριβές στιγμιότυπο της προόδου εφαρμογής της Οδηγίας των Οικότοπων σε ολόκληρη την Ε.Ε.

2.3 Η ιδέα του «αγώνα δρόμου»

Η βαθμολόγηση δεν πρέπει να θεωρηθεί ως «τελική ετυμηγορία» της απόδοσης κάθε κράτους-μέλους – αντίθετα αποτυπώνει ένα στιγμιότυπο μιας δυναμικής διαδικασίας. Για τον λόγο αυτόν, η βαθμολογία απεικονίζει την παρούσα θέση κάθε κράτους-μέλους στον «αγώνα δρόμου» εφαρμογής της Οδηγίας. Η βαθμολογία προσπαθεί επίσης να αντικατοπτρίζει τη συνολική αποτελεσματικότητα των μέτρων που υιοθετούνται.

Παρόλο που η αναφορά αποδεικνύει ότι κάποια κράτη-μέλη είναι πιο «μπροστά» σε σχέση με άλλα, αυτό είναι πιθανό να οφείλεται σε σημαντικούς λόγους. Τα κράτη-μέλη έχουν ακολουθήσει διαφορετικούς δρόμους για να επιτύχουν την εφαρμογή της Οδηγίας, κάτι που με τη σειρά του αντικατοπτρίζει εν μέρη τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες. Η αναφορά αυτή προσπαθεί να υπογραμμίσει αυτές τις προκλήσεις, ενώ παράλληλα τονίζει τις περιπτώσεις όπου τα κράτη μέλη σημείωσαν πρόοδο είτε αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες, είτε με καινοτόμες κινήσεις. Το WWF και οι συνεργάτες του πιστεύουν ότι η παρούσα αναφορά θα ενθαρρύνει την καλύτερη εφαρμογή της Οδηγίας και θα διαδώσει τις σωστές μεθόδους εφαρμογής της, σε ένα ευρύ φάσμα αποδεκτών σε ολόκληρη την Ε.Ε.. Επίσης, ελπίζουμε ότι θα βοηθήσει τα υπό ένταξη κράτη που διαμορφώνουν τον εθνικό τους κατάλογο για το δίκτυο Natura 2000, πριν την ένταξή τους σε μία διευρυμένη Ε.Ε..

Ενώ αυτός ο «αγώνας δρόμου» παρουσιάζεται ως ένας ανταγωνισμός μεταξύ των –κρατών μελών, ο *πραγματικός* αγώνας είναι να διατηρηθούν και να υποστηριχθούν οι σημαντικότεροι ευρωπαϊκοί οικοτόποι και είδη. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του, θα διευκολύνει έναν από τους κεντρικούς στόχους της Οδηγίας – **την προώθηση της ουσιαστικής αειφορικής διαχείρισης.**

3 Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Οι αναφορές της κάθε εθνικής οργάνωσης WWF⁷ και των άλλων συνεργαζόμενων μη-κυβερνητικών οργανώσεων παρουσιάζονται στο Παράρτημα με τη μορφή εθνικών «φύλλων αξιολόγησης»⁸. Τα φύλλα αξιολόγησης περιλαμβάνουν τόσο την αριθμητική βαθμολογία όσο και κάποια σχόλια για την πρόοδο κάθε κράτους. Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι εθνικές βαθμολογίες που δόθηκαν σε κάθε μια από τις δέκα ερωτήσεις.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται για κάθε ερώτηση η βαθμολογία κάθε χώρας και συνοψίζονται τα συνοδευτικά σχόλια, όπως περιλαμβάνονται στα εθνικά φύλλα αξιολόγησης. Τα γενικά συμπεράσματα παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 4. Δείγμα του ερωτηματολογίου παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 5.

3.1 Νομικές παράμετροι της εφαρμογής

3.1.1 Μεταφορά στην εθνική νομοθεσία

Σε τι βαθμό έχει ενσωματωθεί η Οδηγία των Οικότοπων στο εθνικό ή περιφερειακό δίκαιο;			
Καλή/πλήρης ενσωμάτωση	Παραμένουν κάποια κενά	Παραμένουν καίρια/σημαντικά κενά	Αποτυχία ενσωμάτωσης
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2

Η Οδηγία των Οικότοπων υιοθετήθηκε από τα 12 κράτη μέλη της Ε.Ε. στις 21 Μαΐου 1992 (η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία έγιναν μέλη της Ε.Ε. αργότερα). Η πλήρης ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων όλων των νόμων, κανονισμών και διοικητικών διαδικασιών απαραίτητων για τη συμμόρφωση, έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί στα επόμενα δύο χρόνια (Άρθρο 23).

Παρόλα αυτά, όπως υπογραμμίζεται και στα φύλλα αξιολόγησης, η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία δεν έχει ολοκληρωθεί. Σε όλες τις χώρες εντοπίζονται σημεία ανεπαρκούς, λανθασμένης ή/ και ατελούς ενσωμάτωσης της Οδηγίας.

Οι πιο κοινές αδυναμίες που εντοπίστηκαν, σχετίζονται με τις διατάξεις που αφορούν τη διαχείριση των περιοχών που θα περιληφθούν στο δίκτυο Natura 2000 (Άρθρο 6). Όλα σχεδόν τα κράτη-μέλη δεν έχουν κατάφεραν να μεταφέρουν πλήρως το σχετικό άρθρο. Ειδικότερα για το Βέλγιο και την Ελλάδα αναφέρεται ότι απέτυχαν να μεταφέρουν τις παραγράφους 3 και 4 του Άρθρου 6, και ότι δεν κατάφεραν να εξασφαλίσουν επαρκή αξιολόγηση των «σχεδίων και προγραμμάτων», που είναι πιθανό να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις προστατευόμενες περιοχές. Προβλήματα παρατηρούνται, σε μικρότερο όμως βαθμό, και στην μεταφορά των **διατάξεων για την αυστηρή προστασία των ειδών (Άρθρο 12) και το σύστημα επιβολής κυρώσεων (Άρθρο 16).** Για παράδειγμα σε σχέση με το Άρθρο 12, η Φινλανδία έχει υιοθετήσει μία περιοριστική προσέγγιση ως προς την απαγόρευση της καταστροφής των περιοχών αναπαραγωγής και ξεκούρασης. Σύμφωνα με τη φινλανδική

⁷ Α-Αυστρία, Β-Βέλγιο, DK-Δανία, FIN-Φινλανδία, F-Γαλλία, D-Γερμανία, GR-Ελλάδα, IRL-Ιρλανδία, I-Ιταλία, NL-Ολλανδία, P-Πορτογαλία, E-Ισπανία, S-Σουηδία, UK-Μεγάλη Βρετανία

⁸ Αυτή η μελέτη δεν περιλαμβάνει το Λουξεμβούργο. Στην ελληνική μετάφραση έχει περιληφθεί μόνο το ελληνικό φύλλο αξιολόγησης. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν εφόσον επιθυμούν να προμηθευτούν και τα υπόλοιπα, στα αγγλικά, από το WWF Ελλάς (ΣΤΜ).

νομοθεσία προστατεύονται μόνο οι «σαφώς αναγνωρίσιμες» περιοχές αναπαραγωγής και ξεκούρασης. Η μεταφορά του Άρθρου 16 στη φινλανδική νομοθεσία, θεωρείται επίσης ανεπαρκής. Η ισχύουσα εθνική νομοθεσία για το κυνήγι (Hunting Act 01/01/1993), η οποία υιοθετήθηκε πριν από την ένταξη της Φινλανδίας στην Ε.Ε., δεν αναφέρεται στην ιδέα της καλής κατάστασης διατήρησης, είναι επιεικής όταν αναφέρεται στις συνθήκες επιβολής κυρώσεων, και δεν περιλαμβάνει λέξεις όπως «επιτακτικός» όταν αναφέρεται στους «λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος». Παρομοίως, η ελληνική νομοθεσία δεν καθορίζει σύστημα παρακολούθησης για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 16. Επιπλέον, αδυναμίες εμφανίζονται στη μεταφορά των Αρθρών 3 και 4 που σχετίζονται με την ανάπτυξη του δικτύου Natura 2000 και τις προτάσεις των κρατών-μελών για τους καταλόγους των περιοχών, αντίστοιχα (βλ. επίσης Παράγραφο 2.1). Στην ενσωμάτωση της Οδηγίας στην πορτογαλική νομοθεσία έχουν εντοπιστεί δεκατρείς περιπτώσεις ανεπαρκούς μεταφοράς.

Κάποια φύλλα αξιολόγησης προκαλούν ιδιαίτερες ανησυχίες, όσον αφορά τη **χωροταξική πολιτική χρήσεων γης**. Η Αυστρία, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Σουηδία δεν έχουν ενσωματώσει σε ικανοποιητικό βαθμό την Οδηγία στην χωροταξική πολιτική χρήσεων γης. Στην Αυστρία, για παράδειγμα, οι απαιτήσεις της Οδηγίας δεν έχουν ενσωματωθεί στη ομοσπονδιακή νομοθεσία σε σχέση με τα νερά, την υλοτομία και τη συγκοινωνία. Προβληματική παραμένει επίσης η εφαρμογή της νομοθεσίας, ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

Παρόλο που δεν είναι δυνατόν να γίνει μία λεπτομερής σύγκριση της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά την ενσωμάτωση, η γενική εντύπωση είναι ότι υπάρχουν ακόμα σημαντικά κενά στη μεταφορά βασικών διατάξεων για την προστασία των Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (δίκτυο Natura 2000) και ανακρίβειες στη σχετική τομεακή νομοθεσία, όπως η δασοπονία, τα νερά ή η χωροθέτηση των χρήσεων γης. Το Βέλγιο (ειδικά η Βαλλωνία), η Γαλλία (αν και η κυβέρνηση έχει προετοιμάσει νέα νομοθεσία που παρέχει το νομικό πλαίσιο για το δίκτυο Natura 2000), η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία θεωρούνται ως οι χώρες όπου η ενσωμάτωση γίνεται με ιδιαίτερα αργό ρυθμό ή σε μη ικανοποιητικό βαθμό. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει καταδικάσει τη Γαλλία για παράβαση του Άρθρου 6 (Υπόθεση C-256/98) και τη Γερμανία και την Ελλάδα για ατελή ενσωμάτωση της Οδηγίας (Υπόθεση C-83/97 και Υπόθεση C-329/96, αντίστοιχα). Στην Ολλανδία, η δράση της Επιτροπής και η απόφαση του εθνικού δικαστηρίου είχαν σαν αποτέλεσμα την προετοιμασία ενός νέου νόμου για την ενσωμάτωση των διατάξεων του Άρθρου 6.

3.1.2 Καταγγελίες εν εξελίξει σε ευρωπαϊκό επίπεδο

<i>Πόσο σημαντικές είναι οι καταγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκκρεμούν κατά της χώρας σας;</i>			
Δεν εκκρεμούν σημαντικές καταγγελίες	Κάποιες καταγγελίες δεν έχουν ακόμα διεκπεραιωθεί	Πολλές καταγγελίες δεν έχουν ακόμα διεκπεραιωθεί	Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου δεν έχουν ακόμα εφαρμοστεί
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	2	3	1	1	1	2	1	2	2	1	1	3	2

Βάσει του Άρθρου 226 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να κινήσει νομικές διαδικασίες κατά οποιουδήποτε κράτους-μέλους που δε συμμορφώνεται με την Οδηγία των Οικότοπων ή οποιαδήποτε άλλη Κοινοτική νομοθεσία. Κάθε άτομο ή οργάνωση μπορεί επίσης να υποβάλλει καταγγελία στην Επιτροπή, εάν θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν εφαρμόζει την Οδηγία. Αν θεωρηθεί ότι υπάρχουν βάσιμες υποψίες και η καταγγελία ευσταθεί, η Επιτροπή ξεκινά σχετική έρευνα της υπόθεσης και μπορεί τελικά να κινήσει νομικές διαδικασίες κατά του κράτους μέλους. Το πρώτο στάδιο των διαδικασιών περιλαμβάνει ένα Έγγραφο Οχλήσεως (letter of formal notice) και τα κράτη μέλη έχουν

περιθώριο δύο μήνες να απαντήσουν. Αν δεν δοθεί απάντηση ή εάν η απάντηση δεν είναι ικανοποιητική, η Επιτροπή μπορεί να προχωρήσει στο δεύτερο στάδιο της νομικής διαδικασίας, την έκδοση Αιτιολογημένης Γνώμης (reasoned opinion). Αν η υπόθεση δεν επιλυθεί, παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΕΔ) για να εξεταστεί και να κριθεί – το τρίτο στάδιο της διαδικασίας.

Μόνο η Επιτροπή γνωρίζει όλες τις καταγγελίες κατά των κρατών-μελών, όσον αφορά την Οδηγία των Οικότοπων. Ο αριθμός των καταγγελιών συνδέεται με το βαθμό αδυναμίας εφαρμογής της Οδηγίας, αντικατοπτρίζει όμως και το πόσο ενημερωμένες είναι οι ΜΚΟ και το ευρύτερο κοινό, σε σχέση με αυτή. Συμπερασματικά, μπορεί να υπάρχουν πολλές καταγγελίες κατά ενός κράτους-μέλους αν και, συγκριτικά, σε αυτό η Οδηγία να εφαρμόζεται καλύτερα σε σχέση με αλλού. Παρόλα αυτά, η αποστολή Εγγράφου Οχλήσεως και Αιτιολογημένης Γνώμης υπογραμμίζει την ύπαρξη «προβλημάτων εφαρμογής» στα κράτη-μέλη.

Σε όλα σχεδόν τα κράτη-μέλη έχει σταλεί Έγγραφο Οχλήσεως και Αιτιολογημένη Γνώμη για ανεπαρκή ή ατελή εφαρμογή της Οδηγίας των Οικότοπων. **Πολλές υποθέσεις σχετίζονται με ανεπαρκή μέτρα προστασίας των περιοχών του δικτύου Natura 2000** (Άρθρο 6). Σύμφωνα με τις εθνικές αναφορές, δέκα χώρες – η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Σουηδία και η Μεγάλη Βρετανία – έχουν λάβει τουλάχιστον ένα Έγγραφο Οχλήσεως ή Αιτιολογημένη Γνώμη σε σχέση με το Άρθρο 6.

Άλλα Έγγραφα Οχλήσεως και Αιτιολογημένες Γνώμες σχετίζονται με τους ανεπαρκείς καταλόγους των προτεινόμενων περιοχών προς ένταξη στο δίκτυο Natura 2000 (Άρθρο 4). Η Πορτογαλία, η Ελλάδα, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ιρλανδία και η Γερμανία έχουν αντιμετωπίσει σχετικές καταγγελίες και κάποιες υποθέσεις έχουν πλέον παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Οι υποθέσεις κατά της Ιρλανδίας (C-67/99), της Γαλλίας (C-220/99) και της Γερμανίας (C-71/99) βρίσκονται στα τελευταία στάδια και αναμένονται οι δικαστικές αποφάσεις. Σε κάποιες περιπτώσεις όπου οι εθνικοί κατάλογοι που κατατέθηκαν ήταν ανεπαρκείς, η Επιτροπή απείλησε τα κράτη-μέλη με περιορισμό των πόρων των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων, εκτός και αν κατατεθούν πλήρεις κατάλογοι περιοχών εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίου. Αυτή η προσέγγιση της Επιτροπής, που στοχεύει στο να εξασφαλίσει απόλυτη συνοχή μεταξύ της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής και της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, υιοθετήθηκε και από μια έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας, τον Δεκέμβριο 2000⁹. Η απειλή της παρακράτησης χρηματοδοτήσεων θεωρείται γενικά ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο «πίεσης» έτσι ώστε τα κράτη-μέλη να καταθέτουν πληρέστερους εθνικούς καταλόγους.

Διαδικασίες έχουν επίσης κινηθεί κατά κρατών που θεωρείται ότι έχουν **αποτύχει να δημιουργήσουν ένα σύστημα αυστηρής προστασίας των ειδών, σε συμφωνία με τα Άρθρα 12 και 13 της Οδηγίας**. Τα άρθρα αυτά ουσιαστικά καλούν τα κράτη-μέλη να εξασφαλίσουν, ότι τα είδη που αναφέρονται στο Παράρτημα IV προστατεύονται σε ολόκληρη την περιοχή εξάπλωσής τους, ανεξάρτητα από το αν είναι εντός ή εκτός του δικτύου Natura 2000. Τον Οκτώβριο 1999, έγινε μια αίτηση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο όσον αφορά την αποτυχία της Ελλάδας να εξασφαλίσει την πλήρη προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*.

Τον Ιανουάριο του 2002 η Ελλάδα καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 της 92/43/ΕΟΚ (υπόθεση C-103/00). Συγκεκριμένα η απόφαση αναφέρει ότι «η Ελληνική Δημοκρατία, μη λαμβάνοντας και, επικουρικώς, μη κοινοποιώντας της, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεσπιστεί και τεθεί σε εφαρμογή ένα αποτελεσματικό σύστημα αυστηρής προστασίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* στη Ζάκυνθο, προκειμένου να αποφευχθούν, αφενός, οποιαδήποτε παρενόχληση του είδους αυτού κατά την περίοδο αναπαραγωγής του και, αφετέρου,

⁹ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, 2000 *Αναφορά για την εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΕΚ για τους οικότοπους* (2000/2111(INI)). Νομό: Α5-0387/2000. Επιτροπή για το Περιβάλλον, τη Δημόσια Υγεία και την Πολιτική του Καταναλωτή.

οποιαδήποτε δραστηριότητα ενδέχεται να επιφέρει βλάβη ή καταστροφή των περιοχών αναπαραγωγής του, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ και από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχεία β' και δ', της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206, σ. 7).

Σημείωση του WWF Ελλάς

Η Γερμανία έλαβε Αιτιολογημένη Γνώμη, καθώς δεν κατάφερε να προστατεύσει έναν από τους τρεις σημαντικότερους οικοτόπους του κοινού ευρωπαϊκού χάμστερ (*Cricetus cricetus*) από τις βιομηχανικές και γεωργικές πιέσεις. Η Επιτροπή έστειλε επίσης Αιτιολογημένη Γνώμη στη Μεγάλη Βρετανία σε σχέση με τα Άρθρα 12 και 16 που αφορούν ειδικά την αυστηρή προστασία του τρίτωνα *Triturus cristatus*.

Επιπλέον, σημαντικές σχετικές αποφάσεις του ΕΔ έχουν βασιστεί στην Οδηγία για τα Πουλιά (79/409), όπως για παράδειγμα η υπόθεση κατά της Ολλανδίας (C-3/96) της οποίας ο προτεινόμενος κατάλογος των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης θεωρήθηκε ανεπαρκής σε σχέση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας, όσον αφορά τον αριθμό και το μέγεθος των προστατευόμενων περιοχών. Το 2000, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης Αιτιολογημένη Γνώμη κατά της Πορτογαλίας σχετικά με την έγκριση κατασκευής ενός δρόμου ταχείας κυκλοφορίας εντός της προστατευόμενης περιοχής Paul de Arzila χωρίς να έχει προηγηθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου.

3.1.3 Ανταπόκριση των κρατών-μελών στις καταγγελίες

Πόσο επαρκή θεωρείτε την ανταπόκριση της χώρας σας στις καταγγελίες της Ε. Επιτροπής;			
Καλή ανταπόκριση στο στάδιο του Εγγράφου Όχλησης	Ανταπόκριση πριν η υπόθεση παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο	Ανταπόκριση μόνο μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου	Καμία ανταπόκριση
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
3	2	2	2	1	1	2	0	1	3	2	2	2	2

Τα κράτη-μέλη έχουν περιθώριο δύο μήνες να ανταποκριθούν στο Έγγραφο Οχλήσεως ή στην Αιτιολογημένη Γνώμη που στέλνει η Επιτροπή. Οι περισσότερες κυβερνήσεις φαίνεται να απαντούν στις καταγγελίες μέσα σε αυτό το χρονικό πλαίσιο, αλλά κάποια κράτη-μέλη, για παράδειγμα η Ιρλανδία και η Γαλλία, έχει αναφερθεί ότι αργοπορούν. Επιπλέον, οι απαντήσεις που λαμβάνει η Επιτροπή δεν είναι πάντα ικανοποιητικές. **Πράγματι, κάποια κράτη-μέλη επιβραδύνουν την ήδη αργή διαδικασία των καταγγελιών προβάλλοντας αδύναμα υποστηρικτικά επιχειρήματα.** Η Ισπανία, η Γαλλία και η Ελλάδα έχουν κατηγορηθεί ότι υιοθετούν τη στάση αυτή.

Παρόλα αυτά κάποια κράτη-μέλη έχουν ανταποκριθεί θετικά στις ανησυχίες της Επιτροπής, ιδιαίτερα όσον αφορά τον ανεπαρκή καθορισμό περιοχών, και έχουν προτείνει σημαντικές βελτιώσεις. Για παράδειγμα, ύστερα από πολλές καταγγελίες επί σειρά ετών η Γαλλία προχώρησε στην υιοθέτηση ενός νέου νόμου για την ίδρυση του δικτύου Natura 2000, και η Πορτογαλία έχει εκδώσει ένα νέο νομοθετικό διάταγμα για την ενσωμάτωση της Οδηγίας.

Η απειλή παρακράτησης των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και των Ταμείων Περιφερειακής Ανάπτυξης, σε περίπτωση αδυναμίας εκ μέρους των κρατών-μελών να καταθέσουν ολοκληρωμένους καταλόγους περιοχών για το δίκτυο Natura 2000, έχει επίσης ωθήσει τα κράτη να επιταχύνουν τις παραπάνω διαδικασίες.

3.2 Προστασία των οικοτόπων και των ειδών

3.2.1 Επάρκεια των εθνικών προτάσεων για το δίκτυο Natura 2000

Πόσο επαρκής είναι ο προτεινόμενος κατάλογος Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος, όσον αφορά την προστασία των οικοτόπων και των ειδών;			
Εθνικό δίκτυο με συνοχή	Πάνω από 50 % επαρκής	Λιγότερο από 50 % επαρκής	Δεν έχει κατατεθεί κατάλογος
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	2	2	2	2	1	2	1	2	3	2	2	2	2

Η Οδηγία των Οικοτόπων αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συνεκτικού οικολογικού δικτύου, το Natura 2000. Το δίκτυο αυτό θα αποτελείται από Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Special Areas of Conservation - SACs) οι οποίες χαρακτηρίζονται σύμφωνα με την Οδηγία των Οικοτόπων, (92/43) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPAs) που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με την Οδηγία για τα Πουλιά (79/409). Οι SACs χαρακτηρίζονται μετά από μία διαδικασία τριών σταδίων. Στο πρώτο στάδιο, τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να στείλουν στην Επιτροπή έναν κατάλογο προτεινόμενων Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (Sites of Community Interest, SCIs) (Άρθρο 4.1). Ο κατάλογος πρέπει να συμπεριλαμβάνει περιοχές που φιλοξενούν τους διαφορετικούς τύπους βιοτόπων και ειδών (που αναφέρονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας), οι οποίες επιλέγονται βάσει επιστημονικών κριτηρίων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών (Παράρτημα III της Οδηγίας). Ο κατάλογος αυτός έπρεπε να είχε σταλεί στην Επιτροπή εντός τριών ετών από την υιοθέτηση της Οδηγίας, δηλαδή έως τον Μάιο του 1995. Κάθε περιοχή που προτάθηκε για ένταξη στον εθνικό κατάλογο έπρεπε να συνοδεύεται από χάρτη και πληροφορίες όπως ονομασία, τοποθεσία, έκταση κάλυψης, και σχετικά επιστημονικά στοιχεία. Στη συνέχεια η Επιτροπή διαμόρφωσε έναν πρώτο κατάλογο Περιοχών Κοινοτικής Σημασίας, ο οποίος έπρεπε να οριστικοποιηθεί στα επόμενα έξι χρόνια, δηλαδή έως το Μάιο του 1998. Τέλος, τα κράτη-μέλη πρέπει να χαρακτηρίσουν τις περιοχές αυτές ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης το συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός έξι χρόνων.

Παρόλο που η ημερομηνία υποβολής των εθνικών καταλόγων έχει περάσει, λίγα μόνο κράτη έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία επιλογής περιοχών και έχουν καταθέσει ολοκληρωμένους καταλόγους προτεινόμενων περιοχών στην Επιτροπή. Μόνο η Πορτογαλία και η Ισπανία, και μόνο για την Μακαρονησιακή περιοχή, έχουν ολοκληρώσει τους καταλόγους τους. Σύμφωνα με τα σχετικά φύλλα αξιολόγησης από την Ιρλανδία και τη Γερμανία, η επάρκεια των εθνικών καταλόγων θεωρείται λιγότερο του 50% ικανοποιητική. Οι υπόλοιπες χώρες έχουν προτείνει καταλόγους περισσότερο από 50% ικανοποιητικούς. Η Ολλανδία θεωρείται ότι έχει καταθέσει ένα επαρκή κατάλογο με την προϋπόθεση ότι οι προτάσεις, οι οποίες έγιναν μετά από εκτενή αξιολόγηση του πρώτου καταλόγου, θα υιοθετηθούν τελικά από την κυβέρνηση.

Ο πρώτος γύρος των επιστημονικών σεμιναρίων για τις πέντε βιογεωγραφικές περιοχές, οργανώθηκε από την Επιτροπή μεταξύ του 1997 και του 2000, έτσι ώστε να αξιολογηθούν οι εθνικοί κατάλογοι των προτεινόμενων περιοχών. Κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων επισημάνθηκαν σημαντικές ελλείψεις. Υπό την πίεση της Επιτροπής, ένας σημαντικός αριθμός νέων περιοχών προστέθηκαν στους καταλόγους της Φινλανδίας, της Γαλλίας, της Αυστρίας, του Βελγίου, της Σουηδίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Αναμένονται αποφάσεις για επιπλέον περιοχές και σε άλλα κράτη-μέλη. Όμως, **νέες αργοπορίες στη διαδικασία, έχουν οδηγήσει στην αναβολή του δεύτερου κύκλου σεμιναρίων που θα αξιολογήσουν τους αναθεωρημένους καταλόγους.** Τρία σεμινάρια που θα λάβαιναν χώρα την άνοιξη του 2001 αναβλήθηκαν επειδή τα κράτη-μέλη δεν κατέθεσαν στην Επιτροπή τα απαραίτητα στοιχεία.

Ακόμη και στις περιπτώσεις που έχει σημειωθεί πρόοδος στους καταλόγους των προτεινόμενων περιοχών, **το θέμα της συνοχής των εθνικών καταλόγων συνεχίζει να είναι προβληματικό. Στην περίπτωση της Αυστρίας, ο εθνικός κατάλογος θεωρείται ως μία συλλογή περιοχών που προτάθηκε από τα Κρατίδια (Länder), και όχι ένας στρατηγικά επιλεγμένος αυστριακός κατάλογος περιοχών.** Επιπλέον, οι προτεινόμενοι κατάλογοι αποτελούνται συνήθως από περιοχές που ήδη προστατεύονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, με κάποιες μικρές προσθήκες. Οι προτεινόμενες περιοχές μπορεί επίσης να είναι πολύ απομονωμένες ή μικρές ώστε να αντιπροσωπεύουν ένα δίκτυο με συνοχή, όπως παρατηρείται στο Βέλγιο.

Σύμφωνα με την Οδηγία, τα κράτη-μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν **τη διαχείριση των χαρακτηριστικών του τοπίου**, όπως φυτοφράκτες, όχθες ποταμών, λίμνες και μικρά δάση, που είναι καίριας σημασίας για τη μετανάστευση και τη διασπορά ατόμων ενός πληθυσμού (Άρθρο 10). Ο στόχος του Άρθρου 10 είναι η βελτίωση της οικολογικής συνοχής του δικτύου Natura 2000. **Η απουσία ρυθμιστικών περιοχών, διαδρόμων ή ενδιάμεσων σταθμών επιδεινώνει τα προβλήματα και παρατηρείται στην Φινλανδία, την Ισπανία, και σε περιοχές του Βελγίου, της Σουηδίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιταλίας.** Στην Ισπανία, η έλλειψη συνοχής των περιοχών παρατηρείται ιδιαίτερα στα θαλάσσια είδη, όπως το ρινοδέλφινο και η θαλάσσια χελώνα. Στην Ελλάδα η ποιότητα και συνοχή του εθνικού καταλόγου μοιάζει να είναι σε μεγάλο βαθμό τυχαία, εφόσον η επιλογή των περιοχών βασίστηκε σε βιβλιογραφική έρευνα. Το αποτέλεσμα συνεχίζει να είναι μια γενική έλλειψη συνοχής και η ανεπαρκής εκπροσώπηση των οικοτόπων και των ειδών Κοινοτικής Σημασίας.

Ενώ η κάλυψη του δικτύου Natura 2000 στην Ευρώπη, υπερβαίνει το 13% της επικράτειας¹⁰, σε εθνικό επίπεδο κάποιοι κατάλογοι παρουσιάζουν ακόμα σημαντικές ελλείψεις σε σχέση με συγκεκριμένες περιοχές εντός των χωρών. Στην Βαλλονία (Βέλγιο), οι περιοχές αποτελούν μόνο το 1,3% της συνολικής επικράτειας, ενώ στη Φλαμανδία προτείνεται το 7% του συνόλου. Σε κάποιες περιοχές στη Φινλανδία και τη Γερμανία, οι προτεινόμενες περιοχές καλύπτουν μόνο το 2 και το 4% του συνόλου της έκτασης αντίστοιχα, σε κρατίδια βασικά αγροτικά με μεγάλες φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές. **Οι θαλάσσιες περιοχές γενικά θεωρείται, ότι αντιπροσωπεύονται ανεπαρκώς, ιδιαίτερα στην Ελλάδα και την Ιταλία, με αρνητικές επιπτώσεις για τα θαλάσσια είδη.** Στην Μεγάλη Βρετανία, εκφράζεται ανησυχία ότι οι περιοχές που προτείνονται για τη φώκαινα (*Phocoena phocoena*) δεν επαρκούν, ένα πρόβλημα που θεωρείται σύνθητες και σε άλλα κράτη-μέλη των οποίων οι παράκτιες περιοχές φιλοξενούν το είδος αυτό. Αντιθέτως, το Βέλγιο έχει προτείνει 170.000 στρέμματα θαλάσσιων περιοχών, έκταση που αποτελεί το 5% των χωρικών του υδάτων.

Σε πολλές περιπτώσεις, **οικονομικοί παράγοντες φαίνεται να επηρεάζουν τη σύνθεση των καταλόγων των προτεινόμενων περιοχών, παρά την πρόσφατη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση της Λιμενικής Αρχής του Μπρίστολ (C-371/98).** Αυτό ισχύει για τη Γερμανία, ιδιαίτερα για περιοχές κατά μήκος υπό κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, όπως ο A20 στη βόρειο Γερμανία και σε πολλά μεγάλης έκτασης ιδιόκτητα δάση. Επίσης, στην Ελλάδα δεν περιλήφθηκαν περιοχές στον εθνικό κατάλογο, λόγω αναπτυξιακών σχεδίων ή έργων υπό εξέλιξη. Ανάμεσά τους η Μήλος (λατομείο), ο υγρότοπος του Σχοινιά (κατασκευαστικά έργα για τους Ολυμπιακούς 2004) και το Ρέθυμνο, Κρήτης (τουριστική ανάπτυξη). Άλλες χώρες, όπως η Αυστρία και η Γαλλία, επίσης καταγγέλλουν παρόμοιες περιπτώσεις.

3.2.2 Επάρκεια των διαχειριστικών μέτρων

Πως αξιολογείται η χώρα σας όσον αφορά την εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων;			
(Άρθρο 6)			
Όλα τα παραπάνω	Κάποια μέτρα έχουν	Πολύ λίγα μέτρα έχουν	Τα μέτρα είναι

¹⁰ Το δίκτυο Natura 2000, Ευρωπαϊκή Επιτροπή DG ENV Nature Newsletter, τεύχος 14, Απρίλιος 2001

μέτρα έχουν τεθεί σε εφαρμογή επαρκώς	θιγεί επαρκώς	θιγεί επαρκώς ή εφαρμόζονται	ανύπαρκτα
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
1	1	1	1	3	1	1	1	2	2	1	0	1	1

Οι διατάξεις της Οδηγίας για τους Οικότοπους προϋποθέτουν ότι τα κράτη-μέλη θα θεσπίσουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και διαχείρισης έτσι ώστε να διατηρήσουν ή να αποκαταστήσουν τους φυσικούς τύπους οικότοπων και ειδών σε μια ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης (Άρθρο 6(1)). Τα κράτη-μέλη πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αποφευχθεί η υποβάθμιση των οικότοπων και η σημαντική όχληση των ειδών για την προστασία των οποίων χαρακτηρίστηκαν οι συγκεκριμένες περιοχές. (Άρθρο 6(2)). Προγράμματα και σχέδια που δε σχετίζονται άμεσα με την διαχείριση των περιοχών, αλλά ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις περιοχές, πρέπει να υπόκεινται σε μια «κατάλληλη αξιολόγηση» και να επιτρέπονται μόνο εφόσον δεν θα επηρεάσουν δυσμενώς την ακεραιότητα της περιοχής. Εάν η αξιολόγηση είναι αρνητική αλλά δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, η υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών θα έπρεπε να επιτραπεί μόνο για «επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος ύψιστης σημασίας» (Άρθρα 6(3), 6(4)). Στις περιοχές που φιλοξενούνται είδη προτεραιότητας οι έλεγχοι είναι ακόμη πιο αυστηροί. Τα κράτη-μέλη πρέπει να θεσπίσουν τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, τα οποία ενδεχομένως να συμπεριλαμβάνουν διαχειριστικά σχέδια, όπως επίσης και νομοθετικά και διοικητικά μέτρα ή να προχωρήσουν σε σχετικές συμβάσεις.

Λόγω των καθυστερήσεων στην ολοκλήρωση των εθνικών καταλόγων των προτεινόμενων περιοχών, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να υιοθετήσει τον τελικό κατάλογο Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος μέχρι τον Ιούνιο του 1998, όπως ορίζονταν στην Οδηγία. Η Επιτροπή παρόλα αυτά υποστηρίζει, δικαίως, ότι οι αρχές των κρατών-μελών πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι περιοχές αυτές δε θα υποβαθμιστούν. Συνεπώς τα κράτη-μέλη πρέπει να αρχίσουν να υιοθετούν τα απαραίτητα διαχειριστικά μέτρα. Παρόλα αυτά, οι χώρες βρίσκονται γενικά σε πολύ αρχικά στάδια ανάπτυξης διαχειριστικών σχεδίων για τις προτεινόμενες περιοχές και πολύ λίγα από αυτά εφαρμόζονται στην πράξη. Έτσι, στις περισσότερες περιπτώσεις τα διαχειριστικά μέτρα για τις προτεινόμενες περιοχές θεωρούνται ανεπαρκή. Απουσιάζουν οι απαραίτητες εθνικές στρατηγικές για τη θεσμοθέτηση των διαχειριστικών σχεδίων, όπως απουσιάζουν και οι νομικές δεσμεύσεις, σε εθνικό επίπεδο, ώστε να αναπτυχθούν τέτοια σχέδια. Οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται για την εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων θεωρούνται επίσης ανεπαρκείς (βλέπε Παράγραφο 3.1).

Σε αρκετές περιπτώσεις τα μόνα διαχειριστικά σχέδια που υπάρχουν, αναπτύχθηκαν πριν την υιοθέτηση της Οδηγίας και κατά συνέπεια δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της. Σε άλλες περιπτώσεις, τα διαχειριστικά σχέδια δεν έχουν αναπτυχθεί, ή έχουν αναπτυχθεί μερικώς. Στη Σουηδία, την Ισπανία, και την Πορτογαλία, καμία περιοχή δεν αναφέρεται να έχει διαχειριστικό σχέδιο. Στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ιταλία τα σχέδια που υπάρχουν είναι ελάχιστα. Ακόμα και εκεί που υπάρχουν διαχειριστικά σχέδια, έχουν αναγνωριστεί διάφορα προβλήματα όσον αφορά την εφαρμογή τους. Για παράδειγμα, το νομικό καθεστώς των σχεδίων μπορεί να μην είναι ξεκάθαρο ή οι τοπικές αρχές μπορεί να είναι απρόθυμες να ασκήσουν τα καθήκοντα τους ώστε να εξασφαλίσουν τη σωστή εφαρμογή τους.

Παρόλη αυτή τη θλιβερή εικόνα, κάποια πρόοδος έχει γίνει και γίνεται, για παράδειγμα στη Μ. Βρετανία και στη Γαλλία. Στη Γαλλία, για κάθε περιοχή σήμερα, απαιτείται ένα ειδικό διαχειριστικό σχέδιο («document d'objectif»), το οποίο ενσωματώνει σχέδια για τους απαραίτητους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Αναμένεται ότι ετησίως, θα αναπτύσσονται ειδικά διαχειριστικά σχέδια για περίπου 200 περιοχές. Μέχρι το 2004, τελική προθεσμία στην Οδηγία για τη δημιουργία του δικτύου Natura 2000, όλες οι προτεινόμενες

περιοχές της Γαλλίας θα συνοδεύονται από διαχειριστικά σχέδια. Στη Μ. Βρετανία, παρόλο που η ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 δεν είναι υποχρεωτική, οι φορείς που εμπλέκονται στη χρήση ή τον έλεγχο θαλάσσιων περιοχών «μπορούν να δημιουργήσουν» διαχειριστικά σχέδια, «έτσι ώστε σε αυτήν την περιοχή να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας για τους Οικότοπους». Αυτή η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη και έχει καλλιεργήσει σημαντικές εργασιακές σχέσεις ανάμεσα σε ένα ευρύ φάσμα φορέων, εμπορικών ενδιαφερόντων και τοπικών ομάδων. **Πιλοτικά προγράμματα**, συχνά χρηματοδοτούμενα από το χρηματοδοτικό όργανο LIFE-Φύση της ΕΕ, έχουν επίσης εφαρμοστεί σε διάφορα κράτη, π.χ. Φινλανδία, Βέλγιο, Ιταλία, Μ. Βρετανία και Γερμανία, για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων. Όμως, για να μπορέσουν τα πιλοτικά προγράμματα να εφαρμοστούν σε μεγαλύτερη κλίμακα, θα χρειαστεί η πολιτική βούληση των εθνικών κυβερνήσεων.

Οι προσπάθειες που καταγράφονται όσον αφορά στην αξιολόγηση των επιπτώσεων των διαχειριστικών μέτρων είναι σχεδόν ανύπαρκτες, με εξαίρεση τη **Φινλανδία όπου εγκαθίσταται ένα προηγμένο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης. Στη Δανία έχει ξεκινήσει επίσης η διαδικασία για την ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης.**

Το Άρθρο 6.3 της Οδηγίας απαιτεί οποιοδήποτε σχέδιο ή πρόγραμμα που πιθανά να έχει επίπτωση σε μια περιοχή του δικτύου Natura 2000, να υπόκειται σε μια «κατάλληλη αξιολόγηση των συνεπειών του, ενόψει των στόχων προστασίας της περιοχής». Προαναφέρθηκε ότι σε διάφορα κράτη-μέλη απουσιάζουν ή είναι ανεπαρκείς οι στρατηγικές κατευθύνσεις και οι διαδικασίες για την διεξαγωγή περιβαλλοντικών αξιολογήσεων των σχεδίων και των προγραμμάτων μέσα και κοντά στις περιοχές. Στην Αυστρία, η εμπειρία από τις λίγες περιβαλλοντικές αξιολογήσεις που έχουν γίνει, υποδεικνύει την ανάγκη ύπαρξης εθνικών προδιαγραφών ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα κρατίδια (*Länder*) ακολουθούν κοινές και συνεκτικές διαδικασίες και μεθοδολογία (π.χ. η υπόθεση του γηπέδου γκολφ Weißenbach). Οι διαδικασίες αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη Γερμανία, διαφέρουν επίσης τόσο μεταξύ των διαφορετικών κρατιδίων, όσο και σε επίπεδο νομών (*Kreis*). Σύμφωνα με την εθνική αναφορά, πολλοί από αυτούς δεν παρέχουν επαρκείς αξιολογήσεις των επιπτώσεων στις περιοχές, ιδίως σε σχέση με τις δραστηριότητες εκτός των περιοχών. Στην Ιρλανδία φαίνεται ότι η αδυναμία παρακολούθησης και προστασίας των περιοχών οφείλεται στο περιορισμένο διαθέσιμο προσωπικό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη σταθερή υποβάθμιση των τυρφώνων, ενός από τους οικότοπους προτεραιότητας που απαντούν στην Ιρλανδία. Υπάρχει ένας κατάλογος «γνωστοποιημένων δράσεων», αλλά πολλές δεν εφαρμόζονται επαρκώς. Για παράδειγμα, θεωρείται ότι σχεδόν σε όλες τις περιοχές με τυρφώνες γίνεται ανεξέλεγκτη κοπή τύρφης.

3.2.3 Προστασία ειδών στην περιοχή φυσικής εξάπλωσής τους

Πόσο επαρκή είναι τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των ειδών στις εκτός δικτύου περιοχές;			
(Άρθρα 12, 13, 14 and 16)			
Όλες οι απαιτήσεις της Οδηγίας έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς	Κάποιες από τις απαιτήσεις της Οδηγίας έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς	Πολύ λίγες από τις απαιτήσεις της Οδηγίας αντιμετωπίζονται	Δεν έχουν γίνει προσπάθειες να αντιμετωπιστούν οι απαιτήσεις
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
1	2	2	2	2	2	1	0	1	2	1	1	2	2

Τα κράτη-μέλη υποχρεούνται, προκειμένου να εφαρμόσουν το Άρθρο 12, να θεσπίσουν ένα σύστημα αυστηρής προστασίας για τα είδη ζώων που αναφέρονται στο Παράρτημα IV (α) της Οδηγίας. Τα κράτη-μέλη πρέπει να απαγορεύουν την εσκεμμένη αιχμαλώτιση ή θανάτωση, την

εσκεμμένη όχληση, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους αναπαραγωγής, ανατροφής, χειμερίας νάρκης και μετανάστευσης, την εσκεμμένη καταστροφή ή συλλογή αυγών, και την υποβάθμιση ή καταστροφή των περιοχών αναπαραγωγής ή ξεκούρασης. Τα κράτη-μέλη πρέπει επίσης, να απαγορεύουν την αιχμαλωσία, μεταφορά και πώληση ή ανταλλαγή άγριων ατόμων. Πρόκειται να δημιουργηθεί ένα σύστημα για την παρακολούθηση της τυχαίας σύλληψης και θανάτωσης ειδών που αναφέρονται στο Παράρτημα IV (α). Επίσης, θα παρθούν περαιτέρω μέτρα έρευνας ή διαχείρισης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι ενδεχόμενες συλλήψεις και θανατώσεις δεν θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα είδη. Παρόμοια μέτρα θα θεσπιστούν για τα είδη φυτών που αναφέρονται στο Παράρτημα IV (b) της Οδηγίας. Κάτω από κάποιες, καθορισμένες συνθήκες, και για όσο αυτό δεν είναι επιβλαβές για τη διατήρηση των πληθυσμών των ειδών που περιλαμβάνει η Οδηγία, τα κράτη-μέλη μπορούν να απέχουν από την εφαρμογή αυτών των διατάξεων (Άρθρο 16). Τα σχετικά συστήματα εξαιρέσεων θα πρέπει να καταθέτονται στην Επιτροπή ανά διετία, και η Επιτροπή υποχρεούται να γνωμοδοτεί για αυτές μέσα σε 12 μήνες.

Δεδομένης της ευρείας εξάπλωσης των ειδών εκτός του δικτύου Natura 2000, η συμμόρφωση με αυτό το κομμάτι της Οδηγίας είναι απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθεί και να διατηρηθεί το επιθυμητό επίπεδο διατήρησης των ειδών.

Μόνο τέσσερα κράτη-μέλη (η Δανία, η Γαλλία, η Ολλανδία και η Σουηδία) φαίνεται να έχουν υλοποιήσει τα περισσότερα από τα μέτρα που σχετίζονται με την προστασία και παρακολούθηση των ειδών. Η Φινλανδία, παρόλο που έχει ένα σχετικά καλά οργανωμένο σχέδιο παρακολούθησης εμφανίζει κενά στο σύστημα προστασίας για είδη όπως τα μεγάλα σαρκοφάγα, ιδίως στις περιοχές εκτός του δικτύου Natura 2000. Η Αυστρία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ιταλία και η Πορτογαλία, παρουσιάζουν μεγάλα κενά στη νομοθεσία προστασίας ειδών. Στην Αυστρία, η νομοθεσία των διαφόρων κρατιδίων (Länder) δεν έχει συνοχή ενώ υπάρχουν και αντιφάσεις μεταξύ των κυνηγετικών νόμων και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. **Ακόμα και στα κράτη όπου η νομοθεσία για την προστασία των ειδών είναι σχετικά καλή, η εφαρμογή και η παρακολούθηση παραμένουν ανεπαρκείς.** Στη Δανία πάντως οι μελέτες για την κατάσταση των σχετικών ειδών, αναμένεται να παρέχουν σημαντικά πρωτογενή στοιχεία για μελλοντικά προγράμματα παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Οι ρυθμίσεις σχετικά με τις εξαιρέσεις από την εφαρμογή του Άρθρου 12, επίσης δεν είναι ικανοποιητικές. Συγκεκριμένες ελλείψεις παρατηρούνται στις περιπτώσεις της Ελλάδας, της Σουηδίας, και της Μ. Βρετανίας. Στη Μ. Βρετανία, μια Αιτιολογημένη Γνώμη από την Επιτροπή αντικατοπτρίζει την ανησυχία της Επιτροπής σχετικά με τις διαδικασίες και συνθήκες όσον αφορά τις εκδόσεις αδειών, οι οποίες επιτρέπουν την ανάπτυξη περιοχών που φιλοξενούν αυστηρά προστατευόμενα είδη, όπως ο χτενοτρίτωνας (*Triturus cristatus*).

3.2.4 Συμπληρωματικά μέτρα

Δίνει η χώρα σας επαρκή προσοχή στα συμπληρωματικά μέτρα, όπως για παράδειγμα, την έρευνα, το σχεδιασμό και την επανεισαγωγή ειδών; (Άρθρα 10, 11, 18 και 22)			
Καλή προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	Μεικτή προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	Ελλιπής προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	Καμία προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2

Σύμφωνα με την Οδηγία για τους Οικότοπους, **τα κράτη-μέλη πρέπει να ενθαρρύνουν την απαραίτητη έρευνα και επιστημονική εργασία προκειμένου να υποστηρίξουν την Οδηγία.**

Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται η επιτήρηση του καθεστώτος διατήρησης των οικοτόπων και ειδών και η απαραίτητη προεργασία για την υποστήριξη της επιλογής περιοχών και τη διαχείριση των χαρακτηριστικών του τοπίου (Άρθρο 18). **Παρόλα αυτά, η έρευνα ή/και τα προγράμματα παρακολούθησης αναφέρεται ότι είναι περιορισμένη σε πολλά κράτη-μέλη, όπως το Βέλγιο, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Σουηδία.** Στην Αυστρία και στη Μ. Βρετανία, δύο προγράμματα LIFE αναμένεται να αποτελέσουν, γενικά, τη βάση για ένα σύστημα παρακολούθησης. Προγράμματα LIFE συμβάλλουν επίσης στην παρακολούθηση και έρευνα στη Φινλανδία. Στη Γερμανία και τη Γαλλία, αρκετή έρευνα γίνεται σε περιοχές του δικτύου Natura 2000. Παρόλα αυτά, **η χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων έχει όπως φαίνεται μικρή πρακτική εφαρμογή.** Αυτό μπορεί σύντομα να αλλάξει στη Γαλλία, λόγω της συστηματικής ανάπτυξης διαχειριστικών σχεδίων και των διαθέσιμων πόρων σε περιφερειακό επίπεδο για την χρηματοδότηση καινοτόμου έρευνας.

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η ενσωμάτωση μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος στις άλλες τομεακές πολιτικές, είναι κρίσιμη για την επιτυχία της Οδηγίας των Οικοτόπων. Το θέμα καλύπτεται στα Άρθρα 6 και 10 της Οδηγίας, που σχετίζονται με το χωροταξικό σχεδιασμό χρήσεων γης και την αναπτυξιακή πολιτική, αντίστοιχα. Το θέμα της «ενσωμάτωσης» καλύπτεται ευρέως στην πρόσφατη Επικοινωνία της Επιτροπής για τα Σχέδια Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, όπου δηλώνεται: *Είναι... υψίστης σημασίας να ενσωματωθούν οι ανάγκες της βιοποικιλότητας στην ανάπτυξη και εφαρμογή των σχετικών τομεακών πολιτικών*¹¹. Η σημασία της ενσωμάτωσης αναγνωρίζεται επίσης σαφώς στο Άρθρο 6 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Πολιτικές και μέτρα που θα επιτρέψουν την ενσωμάτωση της Οδηγίας για τους Οικότοπους στις τομεακές πολιτικές απουσιάζουν σε πολλές περιπτώσεις (Βέλγιο, Πορτογαλία και Ελλάδα). Παρόλα αυτά, στη Φλαμανδία, στο Βέλγιο προετοιμάζονται μέτρα τομεακής ενσωμάτωσης. Στη Σουηδία η ενσωμάτωση των θεμάτων βιοποικιλότητας είναι αποδεκτή, αλλά δεν συνδέεται άμεσα με την Οδηγία για τους Οικότοπους. Στη Μ. Βρετανία, η ενσωμάτωση της Οδηγίας σε άλλους τομείς είχε διαφορετικό βαθμό επιτυχίας, δυσκολίες όμως προκλήθηκαν στη συγκοινωνιακή υποδομή. Παρόλα αυτά, πιθανές ανασκοπήσεις της αγρο-περιβαλλοντικής υποστήριξης θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντικά οφέλη. Ο χωροταξικός σχεδιασμός είναι άλλος ένας τομέας όπου επισημαίνονται ελλείψεις.

3.3 Θέτοντας τα σχέδια σε εφαρμογή

Προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή μέτρα διατήρησης και διαχειριστικά σχέδια, είναι απαραίτητο να υπάρξει επαρκής χρηματοδότηση και πλήρης συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών (συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης του ευρύτερου κοινού). Αυτό το κεφάλαιο αξιολογεί την πρόοδο σε σχέση με τη διαθεσιμότητα οικονομικών και ανθρώπινων πόρων για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, όπως επίσης τις προσπάθειες που έχουν γίνει, προκειμένου να ενεργοποιηθούν τα εμπλεκόμενα μέρη και το ευρύ κοινό.

3.3.3 Χρηματοδότηση

<i>Αφιερώνει η χώρα σας τους απαραίτητους ανθρώπινους και χρηματικούς πόρους για την εφαρμογή της Οδηγίας;</i>			
Σημαντικοί επιπλέον πόροι αφιερώνονται για την εφαρμογή της	Κάποιοι επιπλέον πόροι αφιερώνονται για την εφαρμογή της Οδηγίας	Πολλοί λίγοι επιπλέον πόροι αφιερώνονται για την εφαρμογή της	Κανένας επιπλέον πόρος δεν αφιερώνεται για την εφαρμογή της

¹¹ Επικοινωνία της Επιτροπής με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε σχέση με τα Διαχειριστικά Σχέδια για τη Βιοποικιλότητα στις περιοχές Διατήρησης των Φυσικών Αποθεμάτων, της Γεωργίας, της Αλιείας και της Ανάπτυξης και Οικονομικής Συνεργασίας, COM 2001/162 final.

Οδηγίας		Οδηγίας	Οδηγίας
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	2	3	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2

Η εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους, εντός του δικτύου Natura 2000 αλλά και γενικά στην περιφέρεια, απαιτεί επιπλέον οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους. Η συγκεκριμένη οικονομική επιβάρυνση που επιβάλλεται λόγω της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, αναγνωρίζεται και στην ίδια την Οδηγία (Άρθρο 8): **Ζητείται από τα κράτη-μέλη να στείλουν στην Επιτροπή τις εκτιμήσεις τους σχετικά με τη χρηματοδότηση που πιθανά τους χρειάζεται για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Έτσι, η Επιτροπή θα είναι δυνητικά σε θέση να συγχρηματοδοτήσει συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για οικότοπους και είδη προτεραιότητας.**

Στην πραγματικότητα ελάχιστα κράτη-μέλη έχουν υποβάλει τα σχετικά υπομνήματα στην Επιτροπή. Σύμφωνα με τα εθνικά φύλλα αξιολόγησης, μόνο σε δύο χώρες (το Βέλγιο και την Φινλανδία) είχε γίνει οποιαδήποτε αξιολόγηση του κόστους εφαρμογής της Οδηγίας. Παρ' όλο που στη Φλαμανδία ο προϋπολογισμός που θα διατεθεί για το δίκτυο Natura 2000 είναι αρκετά υψηλός, στη Βαλλονία και στη Φινλανδία οι επιπλέον πόροι που διατίθενται είναι ελάχιστοι. **Στην Αγγλία, θα γίνει μια Εκτίμηση Θεσμικών Επιπτώσεων (Regulatory Impact Assessment) προκειμένου να εξεταστούν τα κόστη που σχετίζονται με την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000.**

Συνολικά, φαίνεται ότι πολύ λίγοι επιπλέον πόροι έχουν αποσπαστεί για να υποστηρίξουν την υλοποίηση του δικτύου Natura 2000, κάτι που έχει επιπτώσεις στην ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα της επιλογής περιοχών, της θεσμοθέτησής τους, και των διαχειριστικών διαδικασιών. **Γενικά, οι διαθέσιμοι πόροι προέρχονται από τα υφιστάμενα κονδύλια των Υπουργείων Περιβάλλοντος.** Σε μερικές περιπτώσεις, οι προϋπολογισμοί αυτοί είναι ήδη ελλειμματικοί και οι διαθέσιμοι άνθρωποι λιγοστοί. Η έλλειψη προσωπικού είναι επίσης προβληματική σε πολλά κράτη-μέλη και θεωρείται ότι συνδέεται με το ότι η Οδηγία για τους Οικότοπους δεν αποτελεί πολιτική προτεραιότητα. Η **πληροφόρηση και κατανόηση της σημασίας της Οδηγίας** είναι επίσης ελλιπής.

Χρήση εθνικών πόρων

Σε κάποια κράτη-μέλη η αρχική ανάπτυξη του δικτύου Natura 2000 έγινε κυρίως μέσω αγοράς γης και απαλλοτριώσεων. Εξαιρείται η Γαλλία όπου έχει ξεκινήσει μια πιο συστηματική προσέγγιση της διαχείρισης περιοχών με προϋπολογισμό, διαχειριστικό σχέδιο και έναν υπεύθυνο διαχείρισης για κάθε περιοχή. Στη Φλαμανδία πόροι έχουν χρησιμοποιηθεί για να υποστηρίξουν την αγορά γης από Μ.Κ.Ο., τον περιορισμό χρήσης ζωικών λιπασμάτων, και προγράμματα που συνδέονται με τοπικά αναπτυξιακά σχέδια για τη φύση εντός των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Συνολικά, τα διαθέσιμα στοιχεία ως προς το ποσό της εθνικής χρηματοδότησης που αφιερώνεται για την εφαρμογή της Οδηγίας είναι λιγοστά. Η συνολική εντύπωση που δίνεται όμως είναι ότι οι χρηματοδοτήσεις δεν επαρκούν δημιουργώντας μεγάλο πρόβλημα στην εφαρμογή.

Χρήση κοινοτικών χρηματικών πόρων

Το LIFE-Φύση III θεωρείται προς το παρόν ως το κατεξοχήν εργαλείο χρηματοδότησης για την εφαρμογή των Οδηγιών για τους Οικότοπους και τα Πουλιά σε επίπεδο ΕΕ. Το LIFE-Φύση στηρίζει την δημιουργία κινήτρων και πιλοτικές εφαρμογές, χρηματοδοτώντας το 50%, η κατ' εξαίρεση το 75%, του συνολικού κόστους του προγράμματος. Στις περισσότερες χώρες, τα προγράμματα LIFE υπήρξαν το κλειδί για την έναρξη διαβουλεύσεων, προγραμμάτων

παρακολούθησης, και άλλων δραστηριοτήτων, αποτελώντας σε μερικές περιπτώσεις τη μοναδική πηγή χρηματοδότησης για αυτές τις δραστηριότητες. Παρόλο που στα περισσότερα κράτη-μέλη υπάρχει ακόμη περιθώριο για επιπλέον χρήση χρηματοδοτήσεων LIFE για το δίκτυο Natura 2000, σε αρκετές χώρες τα προγράμματα αυτά παίζουν ήδη ένα σημαντικό ρόλο. Στη Μ. Βρετανία, το LIFE έχει υποστηρίξει πολύτιμες εργασίες, όσον αφορά την ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων για τη διαχείριση θαλάσσιων περιοχών ιδιαίτερης αξίας.

Άλλοι πιθανοί πόροι χρηματοδότησης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής, το πρόγραμμα LEADER, και ο Κανονισμός Αγροτικής Ανάπτυξης. **Στην Αυστρία και τη Σουηδία τα αγρο-περιβαλλοντικά σχέδια έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή του δικτύου Natura 2000, ενώ σε άλλες χώρες, όπως στην Πορτογαλία, δεν έχει χρησιμοποιηθεί επαρκώς η σύνδεση γεωργίας/ προστασίας της φύσης.** Γενικά, τα αγροτικά μέτρα χρηματοδότησης στοχεύουν στη διατήρηση των ημι-φυσικών οικοτόπων οι οποίοι πιστεύεται ότι αποτελούν περίπου το 15% όλων των οικοτόπων που αναγνωρίζονται στην Οδηγία.

Στην Ισπανία αναμένεται ότι περίπου 4 εκατομμύρια € θα διατεθούν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Στην Ελλάδα μια μικρή χρηματοδότηση έχει εξασφαλιστεί για την εφαρμογή της Οδηγίας μέσω του ΕΠΠΕΡ στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Φαίνεται ότι πολλά κράτη δεν εκμεταλλεύονται επαρκώς τις χρηματοδοτικές δυνατότητες που υπάρχουν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Η χρήση της χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ μέχρι τώρα εξαρτάται από τις προσπάθειες και την επιτυχία μεμονωμένων Μ.Κ.Ο. και τοπικών οργανώσεων. Το μειονέκτημα αυτής της προσέγγισης είναι ότι σε μερικές χώρες αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μια ασύνδετη προσέγγιση της διαχείρισης του δικτύου των περιοχών. Καθώς νέες χώρες εντάσσονται στην Ε.Ε., αναμένεται να υπάρξει μια μετατόπιση όσον αφορά τον καταμερισμό των κοινοτικών κονδυλίων. Αυτό αφορά επίσης και τα LIFE-Φύση. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εξετάσουν περαιτέρω τη χρήση κονδυλίων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο άλλων πολιτικών, όπως η Κοινή Γεωργική Πολιτική και η Κοινή Αλιευτική Πολιτική. Η διαδικασία της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης θα έπρεπε να υποστηρίξει αυτήν την τάση.

3.3.4 Πληροφόρηση και ενημέρωση

Κάνει η χώρα σας τις απαραίτητες κινήσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το δίκτυο Natura 2000 και την προστασία της βιοποικιλότητας;			
Καλές δράσεις πληροφόρησης και ενημέρωσης	Κάποιες καλές δράσεις	Λίγες δράσεις πληροφόρησης και ενημέρωσης	Καμία δράση πληροφόρησης και ενημέρωσης
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2

Γενικά υπάρχει συμφωνία στο ότι, παρόλο που υπάρχουν κάποια καλά παραδείγματα δράσεων και εκδηλώσεων πληροφόρησης, δεν γίνονται αρκετά στα κράτη μέλη, γύρω από την ενημέρωση για την Οδηγία για τους Οικότοπους και το δίκτυο Natura 2000. Η κατανόηση της Οδηγίας από το κοινό, παραμένει μη ικανοποιητική και πολλές παρεξηγήσεις οδηγούν σε συγκρούσεις σε τοπικό επίπεδο. Συνολικά, οι δράσεις πληροφόρησης χρειάζεται να είναι πιο λεπτομερείς και να έχουν πιο συγκεκριμένο στόχο, εστιάζοντας σε πρακτικά ζητήματα ενώ την ίδια στιγμή θα ενθαρρύνουν την υποστήριξη του ευρύτερου κοινού.

Σχεδόν όλα τα κράτη-μέλη έχουν δημιουργήσει ιστοσελίδες με πληροφορίες για το δίκτυο Natura 2000. Όλες οι ιστοσελίδες περιέχουν τουλάχιστον τις προτεινόμενες περιοχές, ενώ κάποιες παρέχουν επίσης λεπτομέρειες για είδη χλωρίδας και πανίδας και ενημερώνουν για την Οδηγία. Ιδανικά, οι ιστοσελίδες θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες και να συνδέονται με μια βάση δεδομένων με πληροφορίες σχετικά με τις περιοχές, τις διαχειριστικές δομές, αξιολογήσεις, περιβαλλοντικές επιπτώσεις κλπ. Αυτό συνήθως δε συμβαίνει καθώς πολλές ιστοσελίδες δεν είναι καθόλου φιλικές προς τον χρήστη.

Σε έναν αριθμό κρατών-μελών έχει γίνει πολύ μικρή προσπάθεια παροχής πληροφοριών, όπως π.χ. στην Ολλανδία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η παροχή πληροφοριών, από κάποιους παράγοντες, έχει έναν ιδιαίτερα αρνητικό χαρακτήρα, επικεντρώνοντας στις πιθανές οικονομικές απειλές από την εφαρμογή της Οδηγίας, παρά στις ευκαιρίες που δίνονται. Αυτό έχει συμβεί στη Γερμανία και τη Γαλλία, σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο. Στη Γαλλία αυτό αποδίδεται σε μεγάλο μέρος στην έλλειψη κατανόησης της σημασίας της Οδηγίας, που απορρέει από τις ανεπαρκείς πληροφορίες που παρέχονται από την κυβέρνηση.

Εθνικές/Τοπικές Επιτροπές

Σε αρκετές χώρες, όπως στη Γαλλία, την Αυστρία και την Ιταλία, οι εκδηλώσεις για το δίκτυο Natura 2000 γίνονται σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Στα περισσότερα γερμανικά κρατίδια, οι τοπικές αρχές έχουν υπάρξει αρκετά δραστήριες πληροφορώντας το κοινό και υποκινώντας συζητήσεις σχετικά με τις χαρακτηρισμένες περιοχές. Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις, αναφέρονται καλές δημοσιεύσεις (π.χ. Baden-Württemberg ή Thüringen). Στην Αυστρία, το Υπουργείο Περιβάλλοντος οργανώνει τακτικά τη «Natura 2000 – Plattform» μια ανοικτή συζήτηση με τις τοπικές αρχές, τους εμπλεκόμενους φορείς και το ευρύτερο κοινό. Σε άλλα κράτη μέλη, για παράδειγμα στην Ισπανία και το Βέλγιο, οι δράσεις ενημέρωσης υλοποιούνται, ως επί το πλείστον, από τις Μ.Κ.Ο.

3.3.5 Συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων

Κάνει η χώρα σας τις απαραίτητες κινήσεις για να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μετόχων και του ευρύτερου κοινού στη διαδικασία του δικτύου Natura 2000?			
Σημαντική προσπάθεια διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό	Καλή προσπάθεια διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό	Περιορισμένη προσπάθεια διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό	Καμία προσπάθεια διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό
3	2	1	0

A	B	DK	FIN	F	D	GR	IRL	I	NL	P	E	S	UK
2	1	2	3	1	2	0	1	1	2	2	1	2	2

Η σημασία της συμμετοχής των εμπλεκόμενων μερών στην ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών, αναγνωρίζεται σήμερα από τη Συνθήκη Aarhus του 1998, στην οποία σκοπεύουν να προσχωρήσουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη. **Η συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών θεωρείται εξίσου κρίσιμη για την επιτυχία της Οδηγίας για τους Οικότοπους, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000 αλλά και μέτρων εφαρμόσιμων πέρα από αυτό.**

Η απόδοση των κρατών-μελών ως προς τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών ήταν διαφορετική στις διάφορες φάσεις εφαρμογής της Οδηγίας. Στην Αυστρία, για παράδειγμα, η εμπλοκή των Μ.Κ.Ο. και των εμπλεκόμενων στην επιλογή των περιοχών ήταν γενικά καλή,

ενώ στα θέματα νομικής ενσωμάτωσης και ανάπτυξης κατάλληλων μέτρων σε σχέδια και προγράμματα οι φορείς αυτοί λίγο έως πολύ αποκλείστηκαν. Παρόλα αυτά, η συνολική τάση ήταν τα κράτη-μέλη να βελτιώσουν τις διαβουλεύσεις στο δεύτερο στάδιο εφαρμογής της Οδηγίας. Αυτό οφείλεται στη δράση των Μ.Κ.Ο. που έδωσε ερεθίσματα για σχετική κυβερνητική δράση (για παράδειγμα στην Ιταλία και Φινλανδία). Επίσης, η συμμετοχή των Μ.Κ.Ο. στα βιογεωγραφικά σεμινάρια ήταν σημαντική. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμα αρκετά κράτη-μέλη όπου η απόδοση, όσον αφορά την συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων, θεωρείται ανεπαρκής, όπως συμβαίνει στην Ιρλανδία

Διαβουλεύσεις στην ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων

Οι διαβουλεύσεις στην ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων είχαν διάφορες μορφές. Στη Γαλλία έχουν γίνει μεγάλες προσπάθειες για τη συνεργασία με τους μετόχους σε επίπεδο περιοχής, καθώς σχεδιάζονται 200 μεμονωμένες διαβουλεύσεις ετησίως, σε αντίστοιχες περιοχές. Στη Γερμανία, οι διαβουλεύσεις με τους γαιοκτήμονες και τους άλλους εμπλεκόμενους στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 ήταν συνήθως σχετικά καλές, το ίδιο συνέβη και στη Μ. Βρετανία. Στη Μ. Βρετανία η συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών στο σχεδιασμό διαχειριστικών σχεδίων ήταν αυξημένη, αν και αυτό συνέβη περισσότερο στις θαλάσσιες παρά στις χερσαίες περιοχές. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι κυβερνήσεις διεξήγαγαν αποτελεσματικές διαβουλεύσεις με κάποιους μετόχους, αλλά ουσιαστικά απέκλεισαν το ευρύτερο κοινό (π.χ. Σουηδία) κάτι που προκάλεσε σε μετέπειτα στάδια διαφωνίες λόγω αντικρουόμενων συμφερόντων.

Σε άλλες χώρες, πχ στην Ιταλία, την Ιρλανδία και την Ελλάδα, γίνονται πολύ λίγες προσπάθειες ώστε να ενεργοποιηθούν οι κάτοχοι γης, ομάδες με οικονομικά συμφέροντα, και το ευρύ κοινό. Στην Ελλάδα, οι τοπικές κοινωνίες συχνά αγνοούν το γεγονός, ότι ζουν σε περιοχές του δικτύου Natura 2000. Αυτή η έλλειψη ενημέρωσης δημιουργεί, προς το παρόν, προστριβές μεταξύ ορισμένων εμπλεκόμενων μερών όπως συμβαίνει για παράδειγμα στην Πορτογαλία και την Ελλάδα.

3.4 Ένα βελτιωμένο πολιτικό κλίμα;

Το πολιτικό κλίμα σε σχέση με την Οδηγία για τους Οικότοπους, και γενικότερα με την προστασία της φύσης, μπορεί να αλλάξει με το πέρασμα του χρόνου, όπως αλλάζουν και τα πολιτικά κόμματα, και αυξάνει η εξοικείωση με την Οδηγία. Γενικά, η Οδηγία αντιμετωπίζεται με διαφορετικό ενθουσιασμό ανάλογα με το αρμόδιο κυβερνητικό επίπεδο και το τμήμα ή το υπουργείο. Συνολικά, πολλά κράτη-μέλη φαίνονταν αρχικά πολύ διστακτικά, ως προς την εφαρμογή της Οδηγίας, υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι έχει επιτευχθεί κάποια πρόοδος, ενίοτε ουσιαστική, κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους.

Η Οδηγία για τους Οικότοπους σαφώς κερδίζει έδαφος σε πολιτική σημασία, κάτι που αποδίδεται σε ένα συνδυασμό παραγόντων που πιθανά περιλαμβάνουν τη νομική πίεση που ασκεί η Επιτροπή σε κράτη-μέλη, καθώς και την αυξανόμενη ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο υιοθέτησε το Δεκέμβριο του 2000 απόφαση για την εφαρμογή της Οδηγίας. Οι συζητήσεις στα βιογεωγραφικά σεμινάρια υπήρξαν, κατά γενική ομολογία, ωφέλιμες. Τα σεμινάρια παρείχαν επίσης τη βάση για συμμετοχή των Μ.Κ.Ο. σε συζητήσεις και την ευκαιρία να ζητήσουν από τα υπουργεία και τις εθνικές κυβερνήσεις να βελτιώσουν τους καταλόγους των προτεινόμενων περιοχών για το δίκτυο Natura 2000. Κάποιες χώρες αναφέρουν επίσης ότι τα προγράμματα LIFE είχαν σημαντική επιρροή στην πολιτική πρόοδο σχετικά με την Οδηγία.

Παρόλα αυτά, θα ήταν παραπλανητικό να υποθέσουμε ότι η πολιτική βούληση ήταν αρκετά ισχυρή ώστε να στηρίξει την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας, σε όλη την Ευρώπη. Σε κάποια κράτη-μέλη, η Οδηγία για τους Οικότοπους παραμένει θέμα χαμηλής προτεραιότητας για διάφορους λόγους. **Στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Πορτογαλία, για παράδειγμα, η έλλειψη πληροφοριών και ενημέρωσης σχετικά με την Οδηγία, σε κυβερνητικό επίπεδο, επιδεινώνεται λόγω της έλλειψης προσωπικού και πόρων.** Σε άλλες χώρες, η πρόοδος της

αποδοχής που παρατηρήθηκε το τελευταίο έτος κινδυνεύει να σταματήσει καθώς τα κράτη-μέλη είναι μάλλον απρόθυμα να προσθέσουν κι άλλες περιοχές στους εθνικούς καταλόγους. Επίσης στα κράτη όπου η πολιτική υποστήριξη της Οδηγίας είναι επί του παρόντος γενικά καλή, η κατάσταση συχνά απειλείται από αλλαγές στην πολιτική ηγεσία, τη μεταστροφή της κοινής γνώμης, ή την επιρροή ισχυρών οικονομικών συμφερόντων.

4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία δύο έτη έχει υπάρξει κάποια πρόοδος στην εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους, ως αποτέλεσμα της άσκησης πίεσης της Επιτροπής και των περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο. και των προσπαθειών των περιβαλλοντικών αρχών. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και η επιμονή της Επιτροπής να συνδεθεί η εφαρμογή της Οδηγίας με την πληρωμή Διαρθρωτικών Ταμείων στα κράτη-μέλη, ήταν καθοριστικές εξελίξεις. Η πρωτοβουλία του WWF για ένα «Συμπληρωματικό Κατάλογο Περιοχών» (shadow list) έχει βοηθήσει ώστε να εστιαστεί το ενδιαφέρον στην πρόκληση και να αυξηθεί ο αριθμός και η ποιότητα των προτεινόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Παρόλα αυτά, όπως επισημαίνεται σε αυτή την αναφορά, ο δρόμος έως ότου λήξει ο «αγώνας» για την εφαρμογή της Οδηγίας είναι μακρύς.

- Το πρώτο εμπόδιο είναι η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία, η οποία παραμένει ατελής, με συγκεκριμένα προβλήματα να παρατηρούνται στην ανάπτυξη του δικτύου Natura 2000, στις διατάξεις για τη διαχείριση των περιοχών και την προστασία ειδών. Αυτό αποδεικνύεται από τον αριθμό των καταγγελιών που εκκρεμούν κατά των κρατών-μελών. **Χρειάζεται μια πιο φιλόδοξη και στρατηγική προσέγγιση ώστε να αντιμετωπιστούν τρέχουσες αδυναμίες, όπως η κατακερματισμένη και ασυνεπής εθνική και περιφερειακή νομοθεσία.**
- Υπάρχει επίσης έλλειψη ενσωμάτωσης των απαιτήσεων της Οδηγίας για τους Οικότοπους, στη σχετική τομεακή νομοθεσία και στο χωροταξικό σχεδιασμό χρήσεων γης. Η κατάσταση επιδεινώνεται, λόγω της συχνής απουσίας μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. **Το WWF καλεί τα κράτη-μέλη να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν διαδικασίες αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στα σχέδια ή προγράμματα που ενδέχεται να επηρεάσουν την ακεραιότητα των περιοχών, και συνεπώς όλου του δικτύου Natura 2000.**
- Τα κράτη-μέλη καλούνται να προχωρήσουν με τις απαιτούμενες σημαντικές βελτιώσεις, ώστε να αντιμετωπίσουν την πρόκληση του δικτύου Natura 2000, πριν να είναι πολύ αργά. Βελτιώσεις χρειάζονται ιδιαίτερα οι θαλάσσιες περιοχές οι οποίες πολύ συχνά δεν αντιπροσωπεύονται επαρκώς στους εθνικούς καταλόγους. Συνολικά, ο ρυθμός της εφαρμογής παραμένει αργός και παρουσιάζει σημαντική καθυστέρηση.
- Η διαδικασία έχει καθυστερήσει ακόμη περισσότερο λόγω της αναβολής του δεύτερου κύκλου βιογεωγραφικών σεμιναρίων, που απαιτείται για τη ολοκλήρωση του καταλόγου υποψήφιων περιοχών. **Το WWF και οι συνεργάτες του καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να συνδέει την εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους με τα περιφερειακά προγράμματα στήριξης.** Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει να ελέγχει την πρόσβαση στα Διαρθρωτικά Ταμεία και τα Ταμεία Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ε.Ε., με βάση την ικανοποιητική θέσπιση του δικτύου Natura 2000.
- Η διαδικασία θέσπισης κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων για τις περιοχές συνεχίζει να αποτελεί μεγάλη πρόκληση. **Το WWF και οι συνεργάτες του προκαλούν τα κράτη-μέλη, να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν συγκεκριμένα διαχειριστικά σχέδια για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Η Επιτροπή, από τη μεριά της, θα πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση και παρακολούθηση των περιοχών.**
- Η προσοχή που δίνεται στην ανάπτυξη μέτρων εκτός του δικτύου Natura 2000 συνεχίζει να είναι ανεπαρκής. Τα μέτρα αυτά είναι ιδιαίτερης σημασίας, ιδιαίτερα για τα είδη που κινούνται σε εκτενείς περιοχές και συνεπώς δεν ωφελούνται επαρκώς από ένα σύστημα προστασίας περιοχών. **Είναι σημαντικό για τα κράτη-μέλη να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στα τμήματα της Οδηγίας που αφορούν τα είδη, με το να αναβαθμίσουν την**

παρακολούθηση και την έρευνα και ιδιαίτερα, με το να εισάγουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας.

- Ενώ ο κατάλογος των περιοχών του δικτύου Natura 2000 παραμένει ακόμα ατελής, δεν δίνεται η απαραίτητη προσοχή στην προστασία των ειδών, καθώς τα κράτη-μέλη δείχνουν ιδιαίτερη επιείκεια, επιτρέποντας «εκπτώσεις» στο αυστηρό σύστημα προστασίας. Έτσι, σαφώς υπονομεύεται ο στόχος που έχει θέσει το δίκτυο Natura 2000.
- Για να ολοκληρωθεί η διαδικασία εφαρμογής **σε πολλά κράτη-μέλη απαιτείται ισχυρότερη πολιτική βούληση.** Ως μέρος μιας ανανεωμένης προσπάθειας, **οι κυβερνήσεις θα πρέπει να επενδύσουν περισσότερο στην επικοινωνία και συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών, διαλύοντας αβάσιμους φόβους σχετικά με τις επιπτώσεις της Οδηγίας και αυξάνοντας την κατανόηση και υποστήριξη του κοινού όσον αφορά τους στόχους της Οδηγίας για αειφορική ανάπτυξη.** Τα κράτη-μέλη πρέπει επίσης να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο που παίζουν συγκεκριμένες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, στη διαχείριση της βιοποικιλότητας.
- Οι περισσότερες κυβερνήσεις δεν έχουν αξιοποιήσει ακόμα επαρκώς τις διαθέσιμες υπάρχουσες χρηματοδοτήσεις που είναι διαθέσιμες και η ανάγκη για επιπλέον κεφάλαια παραμένει ασαφής. **Το WWF και οι συνεργάτες του, καλούν την Επιτροπή να ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη, να καταθέσουν μία εκτίμηση του κόστους εφαρμογής της Οδηγίας.** Συγχρόνως, απαιτούνται περισσότερες εναλλακτικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, και σε επίπεδο Ε.Ε., και κεφάλαια διαθέσιμα για την υποστήριξη άλλων πολιτικών, όπως είναι η γεωργία και η αλιεία.

Ο αγώνας για την αποτελεσματική διατήρηση και προστασία στην Ευρώπη συνεχίζεται. Αν ισχυροποιηθεί η πολιτική βούληση για την εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και των συμπληρωματικών πολιτικών που αναγνωρίζονται από τα νέα *Σχέδια Δράσης για τη Βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, η φυσική κληρονομιά της Ευρώπης δεν χρειάζεται να είναι η ηττημένη.

5 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης των επιδόσεων των κρατών μελών ως προς την εφαρμογή της Οδηγίας για τους Οικότοπους

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ακολουθεί ένα σύνολο δέκα ερωτήσεων σχετικά με διάφορες πλευρές εφαρμογής της Οδηγίας για τους Οικότοπους. Σας ζητείται να απαντήσετε σε κάθε ερώτηση δίνοντας έναν δείκτη επίδοσης (από 0 έως 3). Ο βαθμός που θα επιλέξετε μπορεί να είναι αποτέλεσμα της «αίσθησης» που έχετε σχετικά με το πόσο καλή ή όχι είναι η επίδοση της χώρας σας στον τομέα αυτό. Παρόλα αυτά, τα σχόλια που συνοδεύουν κάθε ερώτηση θα σας βοηθήσουν να καταλάβετε ποια θέματα θα πρέπει να λάβετε υπόψη σας.

Προκειμένου ωστόσο να μην παραβλέπονται μεμονωμένα περιστατικά που επηρεάζουν τα αποτελέσματα, παρακαλείστε μετά από κάθε ερώτηση, να εξηγήτε πού βασίζετε τη βαθμολογία που παρέχετε. Σας παρακαλούμε να δώσετε όσες το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες μπορείτε, στο διαθέσιμο χρόνο που έχετε. Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν στην τελική περίληψη της αναφοράς για να εξηγήσουν γιατί κάποια κράτη μέλη «προηγούνται» σε σχέση με άλλα.

Οι ερωτήσεις υπάγονται στις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

- *Νομικές Πλευρές της Εφαρμογής – 3 ερωτήσεις για την επίδοση των κρατών-μελών σε σχέση με τη ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και την ανταπόκριση στις καταγγελίες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Μέγιστος «βαθμός» = 9*
- *Προστατεύοντας Οικότοπους και Είδη – 4 ερωτήσεις για την επίδοση των κρατών-μελών σε σχέση με την επάρκεια του δικτύου Natura 2000, τη διαχείριση και άλλα μέτρα για την προστασία των οικοτόπων και ειδών. Μέγιστος «βαθμός» = 12*
- *Θέτοντας τα σχέδια σε εφαρμογή – 3 ερωτήσεις για την επίδοση των κρατών-μελών σε σχέση με την παροχή επιπλέον χρηματοδότησης, την ενημέρωση και τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων μετόχων και του κοινού. Μέγιστος «βαθμός» = 9*

Το σύνολο της βαθμολογίας θα χρησιμοποιηθεί για να δώσει μια ένδειξη για τη συνολική επίδοση ενός κράτους-μέλους σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας. Μεγαλύτερος βαθμός αντιστοιχεί σε καλύτερη επίδοση. Παρακαλείσθε να μην χρησιμοποιείτε δεκαδικά, αλλά μόνο ακέραιους αριθμούς για τη βαθμολόγηση. Είναι σημαντικό να δείτε τις ερωτήσεις ως σύνολο, έχοντας κατά νου ότι η συνολική βαθμολόγηση είναι αυτή που αντιστοιχεί κατά κύριο λόγο στη δημόσια εικόνα της χώρας, και όχι οι μεμονωμένες αποτυχίες ή επιτυχίες στις υπο-ερωτήσεις.

1.0 Νομικές παράμετροι της εφαρμογής

i) Ενσωμάτωση

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε τι βαθμό έχει ενσωματωθεί η Οδηγία για τους Οικότοπους στο εθνικό ή περιφερειακό δίκαιο;

Πριν απαντήσετε και δώσετε μια συνολική βαθμολογία για την τρέχουσα επίδοση, σας παρακαλούμε να δώσετε ιδιαίτερη προσοχή στα παρακάτω Άρθρα:

- Άρθρα 3, 4, 6, 10, 12, 13 και 16

Δείκτες:	Καλή/πλήρης ενσωμάτωση	3
	Ορισμένα κενά παραμένουν	2
	Καίρια /μεγάλα κενά παραμένουν	1
	Αποτυχία μεταφοράς	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Σας παρακαλούμε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες συνέβαλλαν στις αποτυχίες ενσωμάτωσης ή σε κενά.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι ερωτήσεις σχετικά με τις καταγγελίες στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχουν χωριστεί σε δυο μέρη – το πρώτο αναφέρεται στον αριθμό και τη σοβαρότητα των καταγγελιών και το δεύτερο στην ετοιμότητα και την επάρκεια, όσον αφορά την ανταπόκριση των κρατών μελών στις καταγγελίες αυτές. Παρακαλείσθε, όταν βαθμολογείτε, να λάβετε υπόψη τις δυο ερωτήσεις χωριστά.

ii) **Πρόοδος σχετικά με τις καταγγελίες, σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο**

5.2.3 ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσο σημαντικές είναι οι καταγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκκρεμούν κατά της χώρας σας;

Πριν δώσετε συνολική βαθμολογία για την τρέχουσα επίδοση σχετικά με την πρόοδο των χειρισμού των καταγγελιών, σας παρακαλούμε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Το στάδιο της διαδικασίας που βρίσκεται η καταγγελία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΕΔ), π.χ. έγγραφο Οχλήσεως, Αιτιολογημένη Γνώμη, παραπομπή στο ΕΔ, απόφαση του ΕΔ,
- Ο αριθμός των υποθέσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη
- Αν οι υπόθεση/εις περιλαμβάνουν κρίσιμες παραμέτρους της Οδηγίας

Δείκτες για τη βαθμολόγηση

Δεν εκκρεμούν καταγγελίες	3
Κάποιες καταγγελίες δεν έχουν διεκπεραιωθεί ακόμα	2
Πολλές καταγγελίες δεν έχουν διεκπεραιωθεί ακόμα	1
Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου δεν έχουν ακόμα διεκπεραιωθεί	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Σας παρακαλούμε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφέροντας αν χρειάζεται τους παραπάνω δείκτες ή όποιους άλλους παράγοντες συνέβαλλαν στην επίδοση της χώρας σας (π.χ. σε ποιο βαθμό ευθύνονται οι ενέργειες των ΜΚΟ για τον αριθμό των καταγγελιών).

iii) **Ανταπόκριση των κρατών μελών στις καταγγελίες**

5.2.4 ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσο επαρκή θεωρείτε την ανταπόκριση της χώρας σας στις καταγγελίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής;

Πριν δώσετε συνολική βαθμολογία για την ανταπόκριση στις καταγγελίες της Επιτροπής (Έγγραφο Οχλήσεως, Αιτιολογημένη Γνώμη, ΕΔ), σας παρακαλούμε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Το στάδιο της διαδικασίας κατά το οποίο το κράτος μέλος χειρίστηκε την καταγγελία/ δικαστική απόφαση (π.χ. Έγγραφο Οχλήσεως, Αιτιολογημένη Γνώμη, παραπομπή στο ΕΔ, ή μετά από απόφαση του ΕΔ)
- Η επάρκεια και η ταχύτητα της ανταπόκρισης

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Καλή ανταπόκριση στο στάδιο του Εγγράφου Οχλήσεως	3
Ανταπόκριση πριν η υπόθεση παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο	2
Ανταπόκριση μόνο μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου	1
Καμία ανταπόκριση	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

2.0 Προστατεύοντας Οικότοπους και Είδη

i) ΦΥΣΗ 2000: Προστασία περιοχών για οικότοπους και είδη

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσο επαρκής είναι ο προτεινόμενος κατάλογος των Περιοχών Κοινοτικού Ενδιαφέροντος για την προστασία των οικότοπων και ειδών;

Για να απαντήσετε, παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Εάν έχουν συμπεριληφθεί οι περιοχές του συμπληρωματικού καταλόγου στους εθνικούς καταλόγους
- Η ποιότητα και η συνοχή του καταλόγου των περιοχών (π.χ. ύπαρξη ενδιάμεσων σταθμών, διαδρόμων, περιφερειακών ζωνών)
- Η συνολική έκταση που καλύπτεται (λαμβάνοντας υπόψη την ολική διαθέσιμη έκταση)
- Έχουν σχεδιαστεί/εφαρμοστεί τα μέτρα προστασίας για τις περιοχές;

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Εθνικό δίκτυο με συνοχή	3
Πάνω από 50 % επαρκές	2
Λιγότερο από 50 % επαρκές	1
Δεν έχει κατατεθεί κατάλογος	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς αξιολογείτε τη χώρα σας όσον αφορά την εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων;

Για να απαντήσετε, παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Την έκταση των σχεδίων και των μέτρων διατήρησης
- Την ύπαρξη διαδικασιών για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των μέτρων
- Τις γνωστές επιπτώσεις των μέτρων στο καθεστώς διατήρησης

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Όλα τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς	3
Κάποια από τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς	2

Πολύ λίγα από τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς ή έχουν δημιουργηθεί	1
Τα μέτρα είναι ανύπαρκτα	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

ii) Προστασία ειδών εκτός του δικτύου Natura 2000

ΕΡΩΤΗΣΗ: Όσον αφορά την προστασία των ειδών σε ολόκληρη την περιοχή φυσικής κατανομής τους, πόσο επαρκή είναι τα μέτρα για την αυστηρή προστασία των ειδών εκτός των περιοχών του δικτύου;

Για να απαντήσετε, παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Αυστηρά μέτρα προστασίας για είδη ζώων και φυτών (Παραρτήματα IVa και IVb)
- Μέτρα κατά της σύλληψης ή θανάτωσης, εκ προθέσεως, αυτών των ειδών από το φυσικό τους περιβάλλον
- Επάρκεια μέτρων παρακολούθησης (Άρθρο 12.4)
- Το σύστημα του κράτους μέλους για την επιβολή κυρώσεων (Άρθρο 16)

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Όλα τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς	3
Κάποια από τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς	2
Πολύ λίγα από τα παραπάνω μέτρα έχουν θιγεί επαρκώς ή έχουν δημιουργηθεί	1
Οι προσπάθειες, να θιγούν τα παραπάνω, είναι ανύπαρκτες	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωσή της χώρας σας.

iii) **Συμπληρωματικά μέτρα**

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δίνει η χώρα σας αρκετή προσοχή στα συμπληρωματικά μέτρα που αφορούν για παράδειγμα την έρευνα, τον σχεδιασμό, και την επανεισαγωγή ειδών;

Κατά τη βαθμολόγηση λάβετε υπόψη σας το μέγεθος των:

- Ερευνητική προσπάθεια
- Σχεδιασμός και τομεακά μέτρα ενσωμάτωσης
- Άλλα μέτρα, όπως επανεισαγωγή ειδών (Άρθρο 22)

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Καλή προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	3
Μεικτή προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	2
Ελλιπής προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	1
Καμία προσπάθεια εφαρμογής συμπληρωματικών μέτρων	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

3.0 Θέτοντας τα σχέδια σε εφαρμογή

i) **Χρηματοδότηση**

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αφιερώνει η κυβέρνησή σας τους απαραίτητους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την εφαρμογή της Οδηγίας;

Για να απαντήσετε, παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας τα παρακάτω:

- Έχουν γίνει αξιολογήσεις για το κόστος που συνεπάγεται η εφαρμογή της Οδηγίας; (Άρθρο 8)

- Η κυβέρνηση σας έχει κάνει χρήση του εύρους χρηματοδοτικών δυνατοτήτων; (Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης κλπ.)
- Υπάρχουν επιπλέον εθνικοί πόροι για την Οδηγία, σε σχέση με αυτούς που προϋπήρχαν αυτής;

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Σημαντικοί επιπλέον πόροι αφιερώνονται για την εφαρμογή της Οδηγίας	3
Κάποιοι επιπλέον πόροι αφιερώνονται	2
Πολύ λίγοι επιπλέον πόροι αφιερώνονται	1
Κανένας επιπλέον πόρος δεν αφιερώνεται	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

ii) Πληροφόρηση και Ενημέρωση

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κάνει η κυβέρνηση σας τις απαραίτητες κινήσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το δίκτυο Natura 2000 και την προστασία της βιοποικιλότητας;

Παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας εάν κάποια από τα παρακάτω έχουν γίνει ή υπάρχουν:

- Επίσημες λεπτομερείς ιστοσελίδες
- Δελτία τύπου, φυλλάδια, ενημερωτικές εκδόσεις, κλπ.
- Συναντήσεις ενημέρωσης, σεμινάρια, κλπ.
- Πρόσβαση σε πληροφορίες, π.χ. χάρτες περιοχών, βάσεις δεδομένων

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Καλή πληροφόρηση και δράσεις ενημέρωσης	3
Κάποιες καλές δράσεις	2
Λίγη πληροφόρηση και δράσεις ενημέρωσης	1
Καμία πληροφόρηση και δράσεις ενημέρωσης	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

iii) Συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κάνει η κυβέρνησή σας τις απαραίτητες κινήσεις για να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών και του ευρύτερου κοινού στη διαδικασία του δικτύου Natura 2000;

Παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη σας εάν κάποια από τα παρακάτω έχουν γίνει:

- Διαβουλεύσεις με ΜΚΟ, ιδιοκτήτες γης, τομεακά ενδιαφέροντα και το ευρύτερο κοινό
- Διαβουλεύσεις στη διαδικασία ανάπτυξης διαχειριστικών σχεδίων (αν είναι σχετικό)

Δείκτες για τη βαθμολόγηση:

Σημαντική προσπάθεια διαβούλευσης με τους μετόχους και το κοινό	3
Καλή προσπάθεια διαβούλευσης με τους μετόχους και το κοινό	2
Περιορισμένη προσπάθεια διαβούλευσης με τους μετόχους και το κοινό	1
Καμία διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους και το κοινό	0

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ:

ΣΧΟΛΙΟ: Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε/ εξηγήσετε τη βαθμολογία σας, αναφερόμενοι αν χρειάζεται στους παραπάνω δείκτες ή σε όποιους άλλους παράγοντες ισχύουν στην περίπτωση της χώρας σας.

Σημείωση: Οι απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις (παράγραφοι 4.0 και 5.0) δεν θα χρησιμοποιηθούν για τη συνολική αξιολόγηση, αλλά για την ποιοτική ανάλυση της

περιληπτικής αναφοράς. Μπορείτε να είστε σύντομοι στις απαντήσεις σας (ή επεκταθείτε όσο θέλετε).

4.0 Πολιτική Βούληση

Κατά τη γνώμη σας, υπάρχει αλλαγή στην πολιτική βούληση ή στη συγκυρία στη χώρα σας όσον αφορά την εφαρμογή της Οδηγίας; Περιγράψτε το σημερινό πολιτικό κλίμα σε σχέση με την Οδηγία, εάν αυτό είναι εφικτό.

5.0 Συμπεράσματα και Προτάσεις

Στην παράγραφο αυτή, μπορείτε να σημειώσετε κάποια επιπλέον σχόλια που δεν είχατε την ευκαιρία να συμπεριλάβετε στις προηγούμενες παραγράφους. Εάν είναι εφικτό, συνοψίστε ό,τι θεωρείτε ως σημεία κλειδιά, και επισημάνετε θέματα για μελλοντική δράση.

Αποστολή του WWF Ελλάς είναι να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να εμποδίσει -και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει- την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, στοχεύοντας στην αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

WWF Ελλάς
Φιλελλήνων 26
105 58 Αθήνα
Τηλ.: 010 3314 893
Fax: 010 3247 578
E-mail: p.maragou@wwf.gr
www.wwf.gr